

# **PLANUL DE DEZVOLTARE AL MUNICIPIULUI DEVA PENTRU PERIOADA 2007-2013**

**Analiza socio-economică a municipiului Deva**

**Analiza SWOT a municipiului Deva**

**Strategia de Dezvoltare a municipiului Deva, în perioada 2007-2013 -  
Axe strategice de dezvoltare**

**PRIMĂRIA MUNICIPIULUI DEVA**

**COMPARTIMENTUL PROGRAME DEZVOLTARE**

*Deva, Piața Unirii nr. 4, 330152, județul Hunedoara*

*Tel./fax: 0254 213435, 0254 226176*

*E-mail: [programedezvoltare@yahoo.com](mailto:programedezvoltare@yahoo.com)*

*[www.primariadeva.ro](http://www.primariadeva.ro)*

**-2007-**

# **PLANUL DE DEZVOLTARE AL MUNICIPIULUI DEVA PENTRU PERIOADA 2007-2013**

## **CUPRINS:**

### **Analiza socio-economică a municipiului Deva**

#### **Capitolul I – Starea actuală a municipiului Deva**

**I.1. Caracteristici naturale ale municipiului Deva**

**I.2. Caracteristici locale**

#### **Capitolul II – Situația economico-socială actuală a municipiului Deva**

**II.1. Structura economică sectorială a municipiului Deva**

**II. 2. Sectoarele economice din municipiul Deva**

**II. 3. Prezentarea generală a întreprinderilor**

**II. 4. Investiții realizate de întreprinderi**

**II. 5. Investiții străine în municipiul Deva**

**II. 6. Comerț exterior în municipiul Deva**

**II. 7. Turismul în municipiul Deva**

#### **Capitolul III – Potențialul infrastructurii municipiului Deva**

**III.1. Infrastructura de transport**

**III.2. Infrastructura de utilități**

**III.3. Infrastructura de învățământ, sanitară și socială**

**III.4. Infrastructura de sprijinire a afacerilor**

**III. 5. Infrastructura în domeniul cercetării, dezvoltării, inovării**

**III. 6. Unitățile cultural-artistice sportive, societatea civilă, mass-media, ordinea publică**

#### **Capitolul IV. Populația, resursele umane și piața forței de muncă**

**IV.1. Populația municipiului Deva**

**IV. 2. Resursele umane**

**IV.3. Analiza structurală a pieței muncii**

#### **Capitolul V – Calitatea factorilor de mediu în municipiul Deva**

**V. 1. Calitatea aerului**

**V. 2. Calitatea apelor**

**V. 3. Calitatea solului**

**V. 4. Situația ariilor naturale protejate, calitatea pădurilor, calitatea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice din municipiul Deva**

**V. 5. Managementul deșeurilor în municipiul Deva**

#### **Capitolul VI. Zone periurbane ale municipiului Deva**

### **Analiza SWOT a municipiului Deva**

### **Strategia de Dezvoltare a municipiului Deva, în perioada 2007-2013 - Axe strategice de dezvoltare**

# ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A MUNICIPIULUI DEVA

## CAPITOLUL I. STAREA ACTUALĂ A MUNICIPIULUI DEVA

### I. 1. Caracteristici naturale ale municipiului Deva

#### Cadrul geografic

Municipiul Deva este situat în partea centrală a județului Hunedoara, între Munții Apuseni și Munții Poiana Ruscă, de partea stângă a râului Mureș, la 45°53' latitudine nordică și 22°54' longitudine estică.

Reședința județului, municipiul Deva este delimitat la est de orașul Simeria și comuna Hărău, la nord de comunele Șoimuș și Vețel, la vest de comunele Cârjiți și Peștișul Mic, iar la sud de municipiul Hunedoara.



#### **Relief:**

Orașul Deva s-a dezvoltat într-o regiune de contact geomorfologic, formată de Culoarul Mureșului, între Munții Poiana Ruscă și Munții Metaliferi.

În relieful municipiului Deva, mai pregnant apar Dealurile Nucet și Cetății.

Dealul Nucet (690 m) domină dinspre vest Culoarul Mureșului.

Dealul Cetății (371 m) apare sub forma unei măguri cu secțiunea aproape circulară, nekul vulcanic dominând cu 187 m regiunile înconjurătoare. Declivitatea sa variază în general între

30° – 40°, pante mai mari prezentând versantul sud-estic dinspre parcul oraşului pe care apar sectoare cu abrupturi în rocă de 80° – 90°.

Munţii Poiana Ruscă se termină înspre Mureş printr-o prispă deluroasă formată din conurile de dejecţie ale pâraielor Ciurgăului, Bejan, Baia şi Sintirig.

Cele mai importante dealuri (de la est la vest sunt: Paiul Urzicilor (276 m), Paiului (330 m), Archiei (351 m), Bejan (376 m), Măgura (504 m), Nucet (690 m), Decebal (Poliatca – 688 m), Motor (Scocul Mic – 479 m), Piatra Coziei (687 m), Colţu (Serhediu 563 m), Cetăţii (371 m), Finicuri (359 m) şi Viilor(395 m).

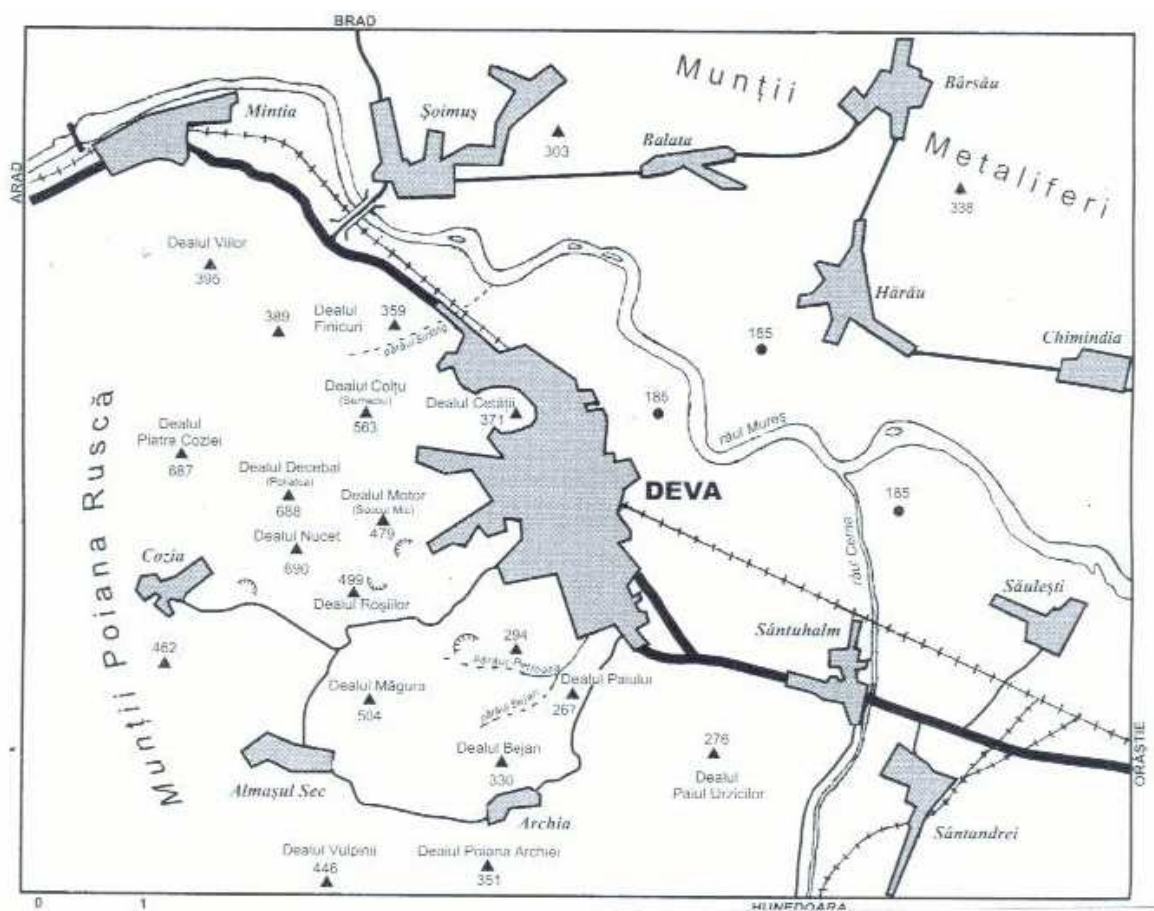
Prispa piemontană se continuă mai jos cu Lunca Mureşului a cărei lăţime variază între 5 km la Deva şi 1 km la Şoimuş.

Partea Centrală este situată pe terasa joasă la 190-220 m altitudine.

Spre vest şi sud altitudinile cresc până la 300-350 m, aici oraşul dezvoltându-se într-o zonă deluroasă terasată.

La nord de râul Mureş se înalţă Munţii Metaliferi a căror panoramă poate fi larg contemplată din zona oraşului.

Dintre unităţile de relief care se dezvoltă în perimetrul oraşului Deva, cea mai reprezentativă este Dealul Cetăţii care a devenit simbolul oraşului.



### Clima:

Oraşul Deva beneficiază de un climat temperat continental blând cu cantităţi mici de precipitaţii şi o circulaţie predominantă a aerului dinspre vest. Această situaţie se explică prin situarea în Culoarul Mureşului în lungul căruia se resimt influenţe climatice submediteraneene şi prin protecţia oferită de Munţii Apuseni şi Poiana Ruscă care sunt un obstacol în calea maselor de aer atlantice încărcate cu umezeală.

Temperatura medie are valoarea de 21° C vara şi de -1° C iarna.

Precipitațiile atmosferice sunt temperate, cantitatea medie anuală fiind de 600,9 mm.

Vânturile predominante bat din sectorul vestic și nord-vestic.

Elementele climatice influențează favorabil dezvoltarea vegetației și a culturilor agricole.

### **Hidrografia:**

Principalul curs de apă care traversează municipiul Deva este râul Mureș, avându-și izvoarele în Munții Hășmașului.

Debitul mediu multianual al Mureșului, pentru perioada ultimilor 30 de ani, variază între 120 m<sup>3</sup>/s și 165 m<sup>3</sup>/s, valorile marcând zona de intrare, respectiv de ieșire a râului de pe teritoriul județului. Volumul maxim scurs pe anotimpuri se produce la sfârșitul primăverii și începutul verii (aprilie-iunie), și cel minim toamna (septembrie-noiembrie). Fenomenele de îngheț (pod de gheață, curgeri de sloiuri, gheață la mal) au o durată medie de 45-50 de zile și se înregistrează în medie pentru 80%-90% din ierni.

În perimetrul municipiului Deva, Mureșul primește mai mulți afluenți, cei mai importanți fiind Cerna și Căianul.

Vatra orașului este străbătută de pâraiele Bejan și Sintirig, care în timpul verii seacă de mai multe ori.

La poalele Dealului Cetății, la altitudinea de 192 m apar ape minerale clorurosodice, bicarbonatate (mineralizare 38-40%), feroase, hipertonică și atermale (17-18<sup>0</sup>C). Ele conțin Ca, Mg, Na, K, Fe, sulfatți, cloruri, bicarbonați și CO<sub>2</sub>. Procentul ridicat de fier împiedică utilizarea lor pentru cura internă.

### **Vegetația și fauna:**

Vegetația naturală din împrejurimile Devei este variată, deși a suferit transformări prin intervenția omului.

Pe culmile deluroase și muntoase se dezvoltă păduri de foioase, cu stejar (*Quercus petraea*), gorun (*Q. robur*), carpen (*Carpinus betulus*), tei (*Tilia*), jugastru (*Acer campestre*), fag (*Fagus silvatica*), etc.

Principalele păduri ale orașului sunt Bejan, Luzan, Finicuri, Jepi, Decebal și Nucet.

Pădurile de nuci de pe Dealul Nucet și-au redus mult arealul.

Zonele care au fost defrișate au o vegetație ierboasă în rândul căreia apar specii importante din punct de vedere științific și estetic: clopoței (*Campanula grossecki* Heuff), șopârlița (*Veronica crinita* var. *Thracica*), lipicioasa (*Galium spurium vaillenti*), iarba de șoaldină (*Sedum acre*), floarea raiului (*Allium montanum*), omogul galben (*Aconitum anthora*), care apar în locurile pietroase, crucea voinicului (*Hepatica media*), leurda (*Allium ursinum*), brânca (*Salicornia herbacea*), cinci degete (*Potentilla conescens*), etc.

Dintre endemisme amintim *Rosa obstrusifolia*, o specie de măceș care se găsește numai în zona Devei.

Pe Dealul Paiului, se dezvoltă o vegetație stepică, iar în lungul Mureșului o vegetație de luncă.

Pentru valoarea elementelor de floră și peisaj în arealul municipiului Deva se găsesc 3 arii naturale protejate: Dealul Cetății Deva, Pădurea Bejan și Dealul Colț și Zănoaga.

**Dealul Cetății Deva** – rezervație naturală de tip mixt, categoria a IV-a, cu o suprafață de 30 ha, situată pe teritoriul municipiului Deva.

Pe lângă importanța istorică (prezentarea cetății medievale), conul vulcanic format din andezite adăpostește o vegetație de un interes excepțional fitogeografic.

**Pădurea Bejan** – rezervație de tip forestier, categoria a IV-a, amplasată în imediata apropiere a municipiului Deva, ocupând o suprafață de cca 70 ha. Pădurea are o deosebită valoare științifică, pe această suprafață coabitează 8 din cei 9 reprezentanți indigeni ai genului *Quebecus*,

conviețuirea îndelungată ducând la hibrizi, prezența acestora dând valoare de unicat acestei rezervații.

**Dealul Colț și Dealul Zănoaga** – rezervație naturală botanică de categoria a IV-a, în suprafață de 78,4 ha, situată în apropierea Devei. Substratul andezitic al dealurilor este acoperit de o vegetație abundentă alcătuită din 533 de specii, un procent ridicat de elemente sudice și endemice.

**Resurse naturale:** minereuri neferoase, minereu complex, ape minerale, lemn, fructe de pădure, plante medicinale, piatră.

## I. 2. Caracteristici locale

### Scurt istoric

Deși prima atestare a Devei datează din 1269, numeroase vestigii, în mare parte conservate la Muzeul Civilizației Dacice și Romane, demonstrează că localitatea datează din neolitic, din epoca pietrei șlefuite (5500-2500 î.e.n.). Toate celelalte epoci istorice care s-au succedat sunt bine reprezentate pe acest teritoriu, dovadă fiind numeroasele vestigii din epoca bronzului, a civilizației daco-romane și a epocii prefeudale ce a urmat retragerii aureliene.

Reședință voievodală din 1307 și centru al unui district militar valah încă din secolul al XIV-lea, Deva, dominată de Cetate, cunoaște o importantă dezvoltare economică în timpul domniei lui Iancu de Hunedoara și pe tot parcursul Evului Mediu.

În timpul atacurilor turcești din anii 1550, 1552 și 1557, localitatea a fost devastată, iar Cetatea asediată.

În toamna anului 1600, în drumul său spre Praga, trece prin Deva Mihai Viteazu. Așezarea strategică determină ocuparea Cetății în 1686 de către austrieci. În cursul secolelor al XV-lea și al XVII-lea, în orașul Deva iau ființă, grație dezvoltării meșteșugurilor, breslele cizmarilor, croitorilor, tâmplarilor, etc.

Locuitorii Devei și ai satelor din împrejurimi au participat la răscoala din 1784 condusă de Horea, Cloșca și Crișan luând parte la atacul dat de răsculați la începutul lunii noiembrie 1784 asupra Cetății în care se adăpostea nobilimea. În timpul revoluției de la 1848-1849, Deva devine terenul unor lupte înverșunate, iar la începutul lunii august 1849, în timpul exploziei de la depozitul de muniții, zidurile Cetății sunt aruncate în aer. Cetatea rămâne în ruină până în zilele noastre.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea iau naștere și se dezvoltă instituțiile economiei capitaliste: bănci, prăvălii, instituții de stat, ateliere meșteșugărești. Locuitorii Devei au participat, alături de toți românii din Transilvania la Marea Adunare de la Alba-Iulia, la 1 Decembrie 1918. În toată perioada ce a urmat războiului mondial și până la instaurarea regimului comunist, Deva a fost un centru politico-administrativ ce și-a dezvoltat instituțiile specifice.

Pitoreasca așezare de la poalele conului vulcanic al Cetății, Deva este azi, ca și în trecut, reședința județului Hunedoara. În același timp, orașul este un centru social, cultural, sportiv și economic în care s-au dezvoltat industriile extractivă și de prelucrare a minereurilor, energetică, a materialelor de construcții, alimentară și de prelucrare a lemnului.

### Localitate de rangul II

Municipiul Deva este localitate de rangul II, stabilit potrivit prevederilor Legii nr. 351/2001, privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a “Rețeaua de localități”.

Municipiul Deva cuprinde, în afara orașului Deva, localitatea componentă Sântuhalm și satele aparținătoare Cristur, Bârcea-Mică și Archia.

- Localitatea componentă Sântuhalm face parte din trupul principal al orașului Deva și este situată în partea estică a municipiului, pe D.N.7, la 2 km distanță de acesta.
- Satul aparținător Cristur are o suprafață totală de 199,98 ha și este situat în partea sud-estică a municipiului Deva pe DN 68 N, la o distanță de 1,5 km față de DN 7.
- Satul aparținător Bârcea Mică are o suprafață totală de 31, 57 ha, este situat în partea sud-estică a municipiului Deva și la est de localitatea Cristur, pe Dc 123 care se ramifică din DN 68B. Satul este situat la 4,1 km față de Deva (pe traseul DN 68B, Dc 123), respectiv la 800 m față de satul Cristur pe Dc 123.
- Satul aparținător Archia are o suprafață totală de 24,44 ha, este situat în partea sudică a municipiului Deva pe Dc 124, la o distanță de 2,4 km față de DN 7.

**Suprafața municipiului Deva** este de 5883,48 ha, iar intravilanul este de 1513,96 m.p. Intravilanul satelor aparținătoare Cristur, Bârcea Mică și Archia însumează o suprafață de 256,99 ha.

Din punct de vedere administrativ, municipiul Deva este reședința județului Hunedoara.

Față de principalele localități, municipiul Deva este amplasat la următoarele distanțe:

<b>pe cale ferată:</b>	<b>pe șosea:</b>
București - 450 km	București - 390 km
Cluj Napoca - 184 km	Cluj Napoca - 173 km
Sibiu - 135 km	Sibiu - 117 km
Brașov - 215 km	Brașov - 284 km
Arad - 149 km	Arad - 148 km
Timișoara - 166 km	Timișoara - 135 km
Craiova - 254 km	Craiova - 246 km

## CAPITOLUL II. SITUAȚIA ECONOMICO-SOCIALĂ A MUNICIPIULUI DEVA

### II. 1. Structura economică sectorială

Schimbările structurale care au avut loc după anul 1989, datorate trecerii economiei românești de la economia centralizată la cea de piață, au avut un impact major și asupra evoluției sectoarelor economice existente în municipiul Deva.

#### Structura firmelor din Deva pe tip de capital:

Nr. crt.	Tip capital	Nr. de firme	Valoare capital social
1	Integral de stat	10	25.051.788 RON
2	Mixt (stat + privat românesc)	33	23.213.492 RON
3	Mixt (străin + român)	215	10.005.747 RON (1.910.933 \$)
4	Integral străin	254	96.539.506 RON (33.026.818 \$)
5	Privat românesc	5150	865.371.710 RON
<b>TOTAL</b>		<b>5662</b>	<b>1.020.182.243 RON</b>

#### Structura firmelor din Deva pe forma juridică:

Nr. crt.	Forma juridică	Nr. de firme
1	SA – societate pe acțiuni	146
2	SRL – societate cu răspundere limitată	4700
3	SNC – societate în nume colectiv	78
4	SCS – societate în comandită simplă	9
5	RA – regie autonomă	1
6	PF – persoană fizică	620
7	AF – asociație familială	94
8	OC – organizații cooperatve	5
9	SC – societăți cooperatve	9

#### Structura firmelor din Deva după obiectul de activitate principal (cu cifra de afaceri obținută în anul 2005):

Nr. crt.	Domeniul de activitate principal	Nr. de firme	Cifra de afaceri
1	Producție agricolă	125	15.991.920 RON
2	Producție industrială	682	864.080.047 RON
3	Comerț	2365	919.430.230 RON
4	Servicii	1915	204.701.393 RON
5	Construcții	575	174.332.131 RON



## II. 2. Sectoarele economice din municipiul Deva

### Industria

Activitățile industriale s-au dezvoltat preponderent după 1969 când Deva a devenit reședința județului Hunedoara.

În perioada anilor 1950-1960, în oraș existau: o exploatare minieră, o fabrică de conserve, o fabrică de cahle de teracotă, o fabrică de brichete furajere, un atelier de confecționat nasturi și câteva cuptoare de pâine.

Actuala activitate industrială se desfășoară în unități care ocupă o suprafață de aproximativ 185 ha, care sunt situate atât în cadrul platformei industriale din nord-estul orașului cât și în interiorul vetrei.

Dintre ramurile industriale în municipiul Deva cea mai mare pondere o au: industria materialelor de construcții (25%), industria extractivă a minereurilor neferoase (21%), industria alimentară (18%), industria construcțiilor de mașini (14%) și industria textilă (13%). Alte ramuri (energetică, metalurgică, etc.) reprezintă 9% din totalul activităților industriale.

Alături de industrie un rol deosebit îl dețin activitățile comerciale, de transport, telecomunicații și gospodărie comunală.

În prezent, industria este al treilea sector ca importanță în economia municipiului Deva, concentrând 12,05% din numărul total de firme, realizând 39,66% din cifra de afaceri totală.

Cele mai importante firme cu activitatea desfășurată conform codului CAEN, sunt următoarele:

***Industria metalurgică, a construcțiilor și a produselor din metal*** (exclusiv mașini, utilaje și instalații),

Microîntreprinderi

1. VIDI CONF STEEL SRL DEVA
2. CISCO INVEST SRL DEVA

Întreprinderi mici

1. METAL MECANICA MIR SRL DEVA

Întreprinderi mari

1. TERMOSERV DEVA SAVALMET PRODUCTION SRL HUNEDOARA
2. TERMOSERV DEVA SA

***Industria lemnului și a produselor din lemn, a celulozei, hârtiei și a produselor din hârtie, silvicultură și exploatare forestieră:***

Întreprinderi mici

1. SILVA FORTE SRL DEVA
2. LEMN INVEST SRL DEVA

Întreprinderi mijlocii

1. SARMISMOB SA DEVA
2. VALNICO SRL DEVA

***Industria alimentară, a băuturilor și a tutunului:***

Microîntreprinderi

1. D&V CONSPRIMEX SRL DEVA

Întreprinderi mari

1. AGRO COMPANY SRL DEVA

***Industria produselor primare:***

Întreprinderi mici

1. SAVROM MULAJ SRL DEVA

2. VESTIDO DESIGN SRL DEVA

3. NOVA PLAST SRL DEVA

Intreprinderi mari

1. MACON SA DEVA

***Industria de mașini și echipamente:***

Intreprinderi mici

1. TEHNOPRODUCT SRL DEVA

***Industria mijloacelor de transport:***

Microîntreprinderi

1. ECO KRAFT SRL DEVA

***Industria mobilei:***

Microîntreprinderi

1. ACCENT DESIGN SRL DEVA

2. MOBILA OPTIMA PROD SRL DEVA

Intreprinderi mici

1. ALSI PROD SRL DEVA

Intreprinderi mijlocii

1. DOR PLURICOMPRES SRL DEVA

***Industria produselor textile și de tricotațe:***

Intreprinderi mici

1. LAMBDA CONF PROD SRL DEVA

2. TEXTIL COM IMPORT EXPORT SRL DEVA

Intreprinderi mijlocii

1. MATEX SA DEVA

Intreprinderi mari

1. AVS PRODTEXTIL SRL DEVA

***Edituri:***

Microîntreprinderi

1. EDITURA CRIȘAN SRL DEVA

Intreprinderi mici

1. GRAFICA PLUS SRL DEVA

## Agricultura

**Situația fondului funciar** (arabil, vii, pășuni, fânețe, livezi):

- arabil	2.186 ha
- pășuni	649 ha
- fânețe	409 ha
- vii	0 ha
- livezi	58 ha
Total agricol	3.302 ha

**Situația fondului forestier și suprafața ocupată de ape:**

- păduri	1.368 ha
- ape	94 ha

**Producția vegetală:**

- cereale pentru boabe	2179 to
- cartofi	1400 to
- legume de câmp și în solarii	1116 to

- plante de nutreț 8470 to
- pășuni naturale și în folosință (în echiv. masă verde) 2175 to
- fânețe naturale și în folosință (în echiv. masă verde) 3600 to

**Producția animală :**

- lapte vacă 10.870 hl
- lapte oaie 525 hl
- lapte capră 230 hl
- carne 518 to
- ouă 1958 mii buc.

<b>Efectivele de animale</b>	<b>cap.</b>	<b>Nr. Gospodării</b>
- bovine	437	208
- porcine	1.052	429
- ovine	1.789	101
- caprine	144	34
- păsări	16.831	1.779
- cabaline	120	73

În prezent, agricultura este a cincea ca importanță în economia municipiului Deva, concentrând 2,21% din numărul total de firme, realizând 0,74% din cifra de afaceri totală.

**Unități de colectare și depozitare a produselor agricole:**

1. SC ZEYFAGRO SRL DEVA
2. SC SILVIANA IMPEX SRL DEVA
3. SC FABIMAR PRESCOM SRL HUNEDOARA – DEPOZIT DEVA
4. SC TROPICAL FRUIT SRL – SEBEȘ – DEPOZIT DEVA
5. SC DANEROM IMPEX SRL – ALBA IULIA – DEPOZIT DEVA

**Unități producătoare de legume:**

1. SC MYOZOTIS REL SRL DEVA
2. SC SERVAGRA SRL DEVA
3. SC RB EUREKA SRL DEVA
4. SC DIMAGRA SRL DEVA

**Unități de prelucrare a produselor agricole:**

1. SC BOROMIR IND. SRL RÂMNICU-VÂLCEA – SUCURSALA DEVA – unitate de fabricare a făinurilor, grisurilor și a arpacașului din grâu
2. SC AGROCOMPANY SRL DEVA - unitate de fabricare a semipreparatelor și a preparatelor din carne

Pe raza municipiului Deva funcționează la această dată un nr. de 40 de agenți economici acreditați pentru fabricarea de produse alimentare astfel:

- 27 de unități producătoare de pâine, produse de panificație, patiserie și cofetărie;
- 1 unitate producătoare de paste făinoase ;
- 2 unități producătoare de fulgi de cereale și produse expandate ;
- 1 unitate de ambalare miere de albine ;
- 4 unități de ambalare produse alimentare ;

- 5 unități de mică capacitate pentru producerea semipreparatelor și preparatelor din carne.

### Construcțiile

Fond locativ (recensământul populației din 18 martie 2002)

Numărul de locuințe proprietate privată 27.395

Numărul de locuințe proprietate de stat 556

Imobile (pentru locuințe, producție și activități comerciale)

- Un nou cartier rezidențial și parcele pentru tineri căsătoriți, beneficiari ai legii 15/2003 în zona Zăvoi până la limita intravilanului, în suprafață totală 58 ha
- Zona rezidențială de locuințe NIDALAND – strada M.Sadoveanu – 19 locuințe
- Zona rezidențială între strada I.Vulcan și Cariera – 125 loturi
- Ansamblul de locuințe strada Retezat – 12 loturi
- Zona cuprinsă între liniile CF și râul Mureș – cu posibilități de dezvoltare (producție, comerț, turism, construcții noi, utilități și infrastructură dezvoltate și prin construirea unui pasaj denivelat peste calea ferată care va facilita legătura cu zona în curs de dezvoltare).

În economia municipiului Deva, construcțiile ocupă locul patru ca importanță, concentrând 10,15% din numărul total de firme, realizând 8% din cifra de afaceri totală.

Cele mai importante firme cu activitatea desfășurată conform codului CAEN, sunt următoarele:

#### ***Lucrări de construcții:***

Intreprinderi mici

1. BENTIX SRL DEVA
2. EURO CASA SRL DEVA
3. LINIAL ELECTRIC SRL DEVA

Intreprinderi mijlocii

1. C.I.F. SA DEVA
2. METAL EXPRES 2000 SRL DEVA

#### ***Lucrări de instalații:***

Microintreprinderi

1. ECO INSTAL SRL DEVA

Intreprinderi mici

1. COM ELECTRO SERVICE SRL DEVA
2. TOTAL INSTAL SRL DEVA

### Sectorul serviciilor

Serviciile reprezintă un domeniu particular în activitățile din cadrul economic. Ele îmbracă o serie de caracteristici specifice ce decurg atât din specificul muncii prestate cât și din trăsăturile și modul de comercializare a acestora.

Economia serviciilor nu este în opoziție cu economia industrială și agrară și nu presupune o diminuare a rolului acestora în contextul economiilor naționale.

În economia municipiului Deva, sectorul serviciilor este al doilea ca importanță, concentrând 33,82% din numărul total de firme, realizând 9,4% din cifra de afaceri totală.

Cele mai importante firme cu activitatea desfășurată conform codului CAEN, sunt următoarele:

***Transporturi și activități anexe transporturilor:***

Microîntreprinderi

1. EXPERT TRADING SRL DEVA
2. MONDO EXPEDITION SRL DEVA
3. MOLDOTRANS SRL DEVA

Întreprinderi mici

1. AUTOSENNA SRL DEVA
2. METAL AUTOCOM SA DEVA
3. CORNUL PREST SRL DEVA

Întreprinderi mari

1. DEVATRANS SRL DEVA

***Servicii de colectat și reciclat deșuri, salubritate:***

Întreprinderi mici

1. FESTIMANI COMPREST SRL DEVA

Întreprinderi mari

1. TAWIL METAL RECYCLING SRL DEVA

***Servicii profesionale prestate în principal întreprinderilor:***

Microîntreprinderi

1. AUTOGROUP DESIGN SRL DEVA
2. EUROINVEST CONSULTING SRL DEVA
3. TRIPEXPERT SRL DEVA

Întreprinderi mici

1. INSTITUTUL DE PROIECTARE HUNEDOARA DEVA SA
2. GEVIS PROTEAM SRL DEVA
3. COMPACT SRL DEVA

***Servicii generale:***

Microîntreprinderi

1. SARMINTEX GRUP SRL DEVA
2. ZETA LINEA SRL DEVA

Întreprinderi mici

1. NERA SHOPPING CENTER SA DEVA
2. ULPIA SA DEVA
3. RECEP PLUS SRL DEVA

***Alte activități de servicii profesionale:***

Microîntreprinderi

1. VITRAN SRL DEVA
2. XENON IMPORT EXPORT SRL DEVA

***Sănătate:***

Microîntreprinderi

1. BIOCLINICA SRL DEVA

Întreprinderi mici

1. BACTRO SRL DEVA
2. TRANS MED 2003 SRL DEVA
3. CENTRUL DE MEDICINĂ AMBULATORIE SRL DEVA

***Telecomunicații:***

Datorită introducerii cablului optic și dotării localităților cu centrale telefonice moderne, se constată un progres în dezvoltarea legăturilor de telecomunicații (Romtelecom, Vodafone, Orange, Zapp, Cosmote, RDS)

### ***Servicii poștale:***

Rețeaua poștală actuală a municipiului Deva se compune din 5 oficii poștale de prezentare, un ghișeu poștal amplasat în incinta Tribunalului Hunedoara, un oficiu poștal de distribuire centralizată (OPDC) și un serviciu de poștă rurală mecanizată.

### ***Finanțe bănci:***

BCR, Banc Post, CEC, Banca Transilvania, BRD-GSG, Sanpaolo Bank, Unicredit Bank, Raiffeisen Bank, Banca Românească, Banca Carpatica, Eurom Bank, Wolks Bank, Romexttera Bank, Creditcoop-Cooperativa de Credit, Alpha Bank, Piraeus Bank, Credit Europe Bank

### ***Servicii de asigurare-reasigurare:***

Allianz Țiriac SA, Asirom SA, Astra, Omniasig SA, ING Nederlanden, Generali Group – Asigurări SA, Ardaf SA, Asirag, Sara Mercur, Interamerican, Unita SA, Metropol.

## **Comerț**

Comerțul reprezintă unul din sectoarele cu pondere importantă în economia națională, acoperă ansamblul activităților de cumpărare și vânzare de mărfuri, precum și prestarea unor servicii și este un sector dinamic cu o poziționare importantă în structura valorii adăugate brute pe activități în total produs intern brut .

În economia municipiului Deva, comerțul, ocupă primul loc, ca importanță, concentrând 41,77% din numărul total de firme, realizând 42,20% din cifra de afaceri totală.

Cele mai importante firme cu activitatea desfășurată conform codului CAEN, sunt următoarele:

### ***Activități de intermediari în comerțul cu ridicata:***

Microintreprinderi

1. MOGY ROMÂNIA SRL DEVA
2. SANROC SRL DEVA

### ***Comerț cu ridicata al produselor altele decât cele alimentare:***

Microintreprinderi

1. INGECO SRL DEVA
2. ELECTROCONAT SRL DEVA
3. METCONS SRL DEVA
4. CAMILA SRL DEVA

Intreprinderi mici

1. ROMITALIA CONFORT IMPEX SRL DEVA

### ***Comerț cu amănuntul, în magazine specializate și nespécializate, precum și neefectuat prin magazine:***

Microintreprinderi

1. A.D.E. AUTOMATIZARE DEZVOLTARE ELECTRONICĂ SRL DEVA
2. EuroLIBRIS SRL DEVA

Intreprinderi mici

1. TOUR IMPEX GROUP SRL DEVA
2. SANEX COM SRL DEVA
3. SIMAL EXIM SRL DEVA

### ***Comerț cu ridicata al produselor agricole brute, animalelor vii, produselor alimentare, băuturilor și tutunului:***

Microintreprinderi

1. MARGO PRODIMPEX SRL DEVA

Intreprinderi mici

1. SAVA EXIM SRL DEVA
2. GECOM SRL DEVA

Intreprinderi mijlocii

1. TOTALITARIS COM DIVERS SRL DEVA
2. AGERCOM IMPEX SRL DEVA

**Comerț cu autovehicule, piese și accesorii de schimb și carburanți pentru autovehicule:**

Microîntreprinderi

1. PRACTICOM SRL DEVA
2. TOTAL SERVICOM SRL DEVA
3. ANAIS SRL DEVA
4. PNEUMATICA IMPEX SRL DEVA

Intreprinderi mici

1. CORAMEX SRL DEVA
2. OIL GLAT EXIM SRL DEVA

## **II. 3. Prezentarea generală a întreprinderilor**

Deși în localitatea Deva a existat o puternică industrie bazată pe sectorul minier (utilaje necesare mineritului și confecții metalice), în prezent întreprinderile, în mare parte, și-au închis porțile sau se află în faza de privatizare, datorită restructurării acestui sector.

Într-o continuă dezvoltare se află sectoare ce sunt reprezentate de firme private, cum ar fi comerț, prelucrarea lemnului, materiale de construcții, industria alimentară (panificație și prelucrarea cărnii), servicii de transport marfă și călători.

## **II. 4. Situația investițiilor**

Investiții principale ale Municipiului Deva

*Finalizate:*

- Reabilitarea bulevardelor I.Maniu, N. Bălcescu, 22 Decembrie.
- Ascensor înclinat amplasat pe Dealul Cetății.
- Instalație de iluminat exterior a Cetății Deva și iluminat exterior a traseului ascensorului înclinat și a stației de pornire cu zona adiacentă de pe Dealul Cetății Deva.
- Amenajare patinoar în incinta Stadionului municipal “Cetate Deva”.
- Reabilitarea Ștrandului municipal.
- Construirea a două blocuri pentru tineret prin Agenția Națională de Locuințe.

*În curs de realizare:*

- Complex Aqua Land- Bazine de înot și agrement – Stadion „Cetate Deva”.
- Sediul palatului administrativ al județului Hunedoara.
- Gradina zoologică în zona “Bejan” Deva.
- Reabilitarea și modernizarea sistemului de apă și canalizare din municipiul Deva cu finanțare de la Uniunea Europeană prin programul ISPA.
- Reabilitarea zonei urbane “Dealul Cetății” monument al naturii și istoric cu valoare turistică ridicată, din municipiul Deva.
- Extindere bloc operator și staționar cu 15 paturi la Spitalul Județean Hunedoara – Deva.
- Bloc de locuințe sociale.
- Bloc de locuințe pentru tineret în municipiul Deva, str. M. Eminescu.
- Fluidizarea circulației rutiere în municipiul Deva prin amenajarea intersecțiilor cu sensuri giratorii.

- Construirea unui pasaj denivelat auto și pietonal în municipiul Deva.
- Modernizare străzi în municipiul Deva, etc.
- Construirea de show-rom-uri: Peugeot, Skoda, etc.

Alte investiții realizate în municipiul Deva:

- Restaurantul Mc Donald's,
- Supermarket Artima,
- Supermarket Billa,
- Supermarketul Plus,
- Supermarket SPAR,
- Supermarket PROFI,
- Hypermarket Trident,
- Complexul Eurovenus,
- SC Agrocompany,
- SC Quasar Industries,
- SEWS,
- DHS – fabrica de biciclete,
- Hotel Wien – de 4\*.
- Stații de benzină: MOL, OMV, Petrom, Luckoil, Oil Glat Exim.
- Complex rezidențial în str.Cuza Vodă și în str. Zăvoi.

## II. 5. Investiții străine în municipiul Deva

**Prin societate comercială cu participare străină la capitalul social** se înțelege societatea comercială constituită, parțial sau integral, prin participarea unor persoane fizice sau juridice cu domiciliul stabil sau cu sediul social în afara României.

**Investitor străin** reprezintă persoana fizică sau juridică cu domiciliul stabil sau sediul social în afara României, care are calitatea de asociat/acționar într-o societate comercială cu sediul în România.

Sunt considerate **investiții directe**: capitalul social vărsat și rezervele ce revin unui investitor care deține cel puțin 10% din capitalul social subscris al unei întreprinderi, creditele dintre acest investitor și întreprinderea în care a investit, precum și profitul reinvestit de către acesta.

Investițiile străine în municipiul Deva au fost orientate în funcție de accesibilitatea și potențialul zonei, precum și de mentalitatea oamenilor de afaceri și de tradiția în domeniul respectiv.

În prezent, în municipiul Deva se numără 254 de firme cu capital integral străin, cu valoarea capitalului social de 96.539.506 lei RON, (33.026.818 \$), precum și un număr de 215 de firme cu capital mixt (străin și român) cu valoarea capitalului social de 10.005.747 lei RON, (1.910.933 \$).

## II. 6. Comerțul exterior în municipiul Deva

În epoca noastră, nici o țară, indiferent de mărimea sau bogățiile sale, nu-și poate asigura toate produsele de care are nevoie numai din producția proprie. Ca urmare, fiecare țară este nevoită să desfășoare o activitate de comerț exterior.

Activitatea de comerț exterior cuprinde: în raporturile cu străinătatea privind vânzarea-cumpărarea sau schimburile de mărfuri, prestările de servicii, transporturile și expedițiile internaționale, proiectarea și executarea de lucrări, asistență sau colaborare tehnică, vânzarea sau



cumpărarea de licențe pentru folosirea brevetelor de invenții sau a procedeele tehnologice, conșignația sau depozitul, reprezentarea și comisionul, operațiunile financiare, asigurările și turismul și, în general, orice acte sau fapte de comerț.

Formele tradiționale de comerț exterior sunt:

a) *importul de mărfuri*, care reprezintă totalitatea operațiunilor cu caracter comercial prin care se cumpără mărfuri din alte țări și se aduc în țara pentru consumul productiv și neproductiv; într-un sens mai larg, în cadrul importului se include și așa-numitul import invizibil, adică serviciile procurate de o anumită țară din alte țări în domeniile transporturilor, asigurărilor, creditului, turismului, licențelor etc.;

b) *exportul de mărfuri*, care reprezintă totalitatea operațiunilor cu caracter comercial prin care o parte din mărfurile produse sau prelucrate într-o țară se vând în alte țări; într-un sens mai larg, și exportul cuprinde așa-numitul export invizibil.

În vederea favorizării schimburilor noastre economice cu diferite state s-a decis *introducerea tarifului vamal*. Acesta reprezintă un sistem de taxe vamale care se aplică, de regulă, asupra mărfurilor importate, diferențiat, pe categorii de mărfuri și pe țări, în funcție de interesele economice ale țării noastre.

Alături de formele tradiționale de comerț exterior, o extindere din ce în ce mai mare cunoaște în zilele noastre, *cooperarea economică internațională*. Aceasta reprezintă o formă superioară a legăturilor economice dintre state, în care se împletesc elemente din domeniul producției cu cele din sfera circulației, cele din economie cu cele din știința și tehnica, presupunând existența unei legături mai stramse și pe perioade mai lungi între parteneri.

În ceea ce privește activitatea de comerț exterior a județelor din Regiunea Vest, județul Hunedoara deține 11% din activitatea de comerț exterior a regiunii, situându-se pe locul III, după județele Timiș a cărui pondere în volumul comerțului exterior este de cca. 55% și județul Arad cu 31%, fiind urmat de județul Caraș – Severin cu doar 2,7% din volumul importurilor și exporturilor.

## **EXPORTATORI DIRECTI DIN MUNICIPIUL DEVA:**

1. AVS PRODTEXTIL SRL DEVA
2. SARMISMOB SA DEVA

## **II. 7. Turismul în municipiul Deva**

### **III. 7.1. Potențial și resurse turistice**

#### **Resurse turistice naturale:**

- **Forme de relief:**

##### *Dealul Cetății Deva*

Situat în nordul orașului, Dealul Cetății s-a format în legătură cu activitatea vulcanică care a avut loc în neogen (acum 10-6 milioane de ani). Aici spre deosebire de zona Munților Metaliferi au existat condiții favorabile fenomenelor de tip subvulcanic, magma neajungând la suprafață. Eroziunea ulterioară a rocilor sedimentare existente deasupra vulcanitelor andezitice a distrus formele de relief scotând în evidență corpul subvulcanic (neck) care are un aspect circular.

Deși se înalță la o altitudine de 371 m. Dealul Cetății domină regiunile înconjurătoare, delimitându-se tranșant față de lunca Mureșului, pe care o domină cu 187 m. Declivitatea variază în general între 30-40 grade, pante mai mari prezentând versantul sud-estic dinspre parcul orașului pe care apar abrupturi în roca de 80-90 grade. Construirea și funcționarea cetății începând cu secolul XIII, a condus la apariția unui relief antropoc care se pune în evidență prin

zone terasate, poteci, galerii subterane și gropi. În anul 1889 s-a construit un tunel de 20 m lungime, iar între 1942-1943 o galerie pentru adăpost antiaerian. Până în 1941 pe versantul dinspre parc, mai jos de zidurile cetății a existat o mică capelă. În sistemul de galerii subterane funcționează din 1971 o stație seismologică și geomagnetică.

„Dealul Colț și Zănoaga” este situat în apropierea Municipiului Deva și se întinde pe o suprafață de 78,4 ha.

- **Izvoare minerale clorosodice, bicarbonate atermale** - la poalele Dealului Cetății în partea de nord la altitudinea de 192 m, apar ape minerale clorosodice, bicarbonate atermale (17-18 grade C), utilizate medical în cadrul Băilor Sărate.
- **Fond forestier:** păduri de foioase, păduri de conifere
- **Fond cinegetic:** specii foarte variate
- **Rezervații naturale:** „Dealul Cetății Deva”, „Dealul Colț și Zănoaga” și „Pădurea Bejan”.

*Pădurea Bejan* - situată în sud-vestul Devei, la o altitudine de 300 - 500 m, a fost declarată în anul 1940 rezervație forestieră.

Aici se dezvoltă pe o suprafață de 103 ha toate speciile de stejar din România, stejar pufos (*Quercus pubescens*), cer (*Q. Cerris*), garniță (*Q. fraineto*), stejar pedunculat (*Q. robur*) și gorun (*Q. petraea*).

Fauna din zona este specifică zonei de pădure și silvostepă.

La poalele pădurii se găsește baza de agrement Bejan dotată cu o cabana, terenuri sportive și teren de joacă pentru copii.

*Dealul Cetății Deva* - Pe fondul unui climat blând cu influențe submediteraneene, aici se dezvoltă o vegetație bogată și variată cu numeroase elemente endemice, motiv pentru care Dealul Cetății a fost declarat în 1988 rezervație naturală.

Pe o suprafață de 30 ha sunt protejate elemente de peisaj, floră și faună. Vegetația înglobează 1123 specii de fanerogame, 14 specii de criptograme vasculare, peste 200 specii briofite și aproape 100 specii de ciuperci și alge.

În cadrul faunei se remarcă câteva exemplare de viperă cu corn.

*Dealul Colț și Dealul Zănoaga* - Substratul andezitic al dealurilor este acoperit de o vegetație abundentă alcătuită din 533 specii, un procent ridicat de elemente sudice și endemice.

### **Resurse turistice antropice:**

- **Vestigii arheologice:** cetate medievală

*Cetatea Deva (Castrum Deve)*, așezată pe magura andezitică a Dealului Cetății, în NV orașului, la o altitudine de 371 m Cetatea Devei a fost construită pe urmele unei fortificații daco romane.

Primele lucrări de edificare datează din primii ani ai secolului XI, după înfrângerea de către unguri a ducelui Ahtum din Cetatea Morisena (Cenad), când au venit primii colonialiști dinspre vest, alte lucrări au fost executate în timpul regelui maghiar Geza II (1141-1161), când au sosit primii colonialiști germani în Ardeal.

Cel mai plauzibil însă, cetatea a fost înălțată în jurul anului 1250 în timpul regelui Bela IV, după năvălirea tătarilor din 1241, care a pustiit Valea Mureșului.

Înălțată în secolul XIII într-o zonă strategică, la îngustarea Văii Mureșului și pătrunderea râului în defileul dintre Munții Poiana Ruscă și Apuseni, Cetatea Devei a fost una dintre cele mai importante cetăți ale Transilvaniei.

Urmând cursul istoriei, cetatea a avut rol de apărare împotriva tătarilor și a altor potențiali dușmani care urmăreau ocuparea regiunii, a fost refugiu pentru nobilii în fața răscoalelor țărănești, reședința nobiliară, închisoare și garnizoană, a asigurat protecția călătorilor și a comercianților care circulau în lungul Văii Mureșului.

Prima atestare documentară a cetății datează din anul 1269, când într-un act emis de Ștefan Duce al Transilvaniei, se amintește de “Castrum Deva”. Cetatea a fost resedință voievodală începând din 1307, iar în secolele XIV și XV district militar valah având în jurisdicție patru districte românești. Începând cu 1453 Iancu de Hunedoara a transformat-o în castel nobiliar, ajungând astfel printre cele mai puternice cetăți ale Transilvaniei. În timpul năvălirii turcilor din anii 1550, 1552, și 1557 a suferit asedii otomane, cetatea fiind ocupată în 1557 de sultanul Soliman cel Mare, care a predat-o reginei Isabela a Ungariei și fiului său Ioan Sigismund. Cetatea a funcționat în secolul XVI și ca închisoare, aici fiind întemnițați umanistul David Ferencz, fondatorul bisericii unitariene și Moise Secuiul conducătorul nobilimii transilvănene ostile puterii imperiale. În celula în care a fost întemnițat David Ferencz a fost amplasat în anul 1948 o placă comemorativă.

La sfârșitul secolului XVIII cetatea și-a pierdut importanța strategică, fiind lăsată în părăsire, dar și-a recăpătat importanța după 1817, când împăratul Francisc I trecând prin Deva a hotărât să o restaureze. Lucrările au durat peste un an, cheltuindu-se peste 216.000 florini. În timpul revoluției din 1848-1849, garnizoana austriacă aflată în cetate condusă de locotenentul Wurn, la vestea victoriilor dobândite de revoluționari asupra armatelor imperiale, a minat zidurile cetății.

Zidul de incintă prezintă creneluri fiind amenajat pentru armele grele de foc. După un bastion semicircular se ajunge la poarta ultimei incinte care păstrează contraforturi masive. În această incintă se dezvoltă curtea interioară a cetății, care este marginită de pereții înalți care reprezintă ruinele unor încăperi, dependințe gospodărești, depozite, etc.

În partea centrală se găsesc ruinele palatului nobiliar cu resturi de boltiri în stil gotic și elemente renaștentiste. La vest de poartă este situat un turn de apărare, iar în est camera corpului de gardă.

Cetatea Devei în forma pe care o are în prezent este încă evocatoare, stârnind interesul vizitatorilor atât prin ruinele ei cât și prin poziția sa care domină orașul.

- **Monumente istorice și de artă de factură religioasă:** mănăstiri, biserici, catedrale

*Mănăstirea Franciscană*

*Catedrala Ortodoxă “Sfântul Nicolae”*

*Catedrala Ortodoxă “Bunavestire”*

*Turnul vechii biserici ortodoxe*

*Biserica romano-catolică “Sfântul Anton”*

*Biserica Reformată*

*Sinagoga (Biserica Evreiască)*

- **Monumente istorice și de artă, ansambluri arhitecturale**

*Situl arheologic de la Deva punct „Dealul Cetății”, Centrul istoric al orașului, Parcul orașului, Ansamblul Cetatea Medievală Deva, Magna Curia (castelul Bethlen), Palatul Administrativ, Casina Română, etc.*

- **Monumente de artă plastică și comemorative:** busturi, statui, monumente comemorative

*Statuia pedestră a lui Decebal – se înalță la intrarea în parcul orașului, întregind perspectiva asupra Dealului Cetății și Cetății Deva.*

A fost dezvelită în 1937 fiind realizată de sculptorul Radu Moga (1905-1950) profesor la liceul Avram Iancu din Brad. În anul 1944 basorelieful de pe soclu reprezentând harta României întregite a fost înlăturat, locul rămânând gol până la 1966 când s-a fixat un basorelief care reprezintă o scenă de luptă daco-romană realizat de sculptorul Nicolae Adam. Alături de acest basorelief pe soclu mai există un basorelief cu Lupoica cu Romulus și Remus și unul care îi înfățișază pe Horea, Cloșca, Crișan și Avram Iancu.

*Statuia ecvestră a lui Decebal* – este amplasată în fața Casei de Cultură în Piața Victoriei. A fost realizată în anul 1978, fiind opera sculptorului Ion Jalea.

*Statuia împăratului Traian* – a fost înălțată în anul 1999 în Piața Unirii. A fost realizată în anul 1999 de către sculptorul Ioan Medruț.

*Statuia poetului Mihai Eminescu* – este situată în parcul orașului, fiind sculptată în 1970 de Tudor Panait.

*Busturile martirilor Horea, Cloșca și Crișan* – sunt amplasate în fața Palatului Magna Curia, fiind opera sculptorului Ioan Vasiliu, realizată în 1934.

În anul 1946 au fost amplasate în Piața Unirii pe un soclu înalt cu două basoreliefuri realizate de sculptorul Eugen Ciuca în 1946, care reprezentau țărani răsculați (în față) și țărani împărțind pământul (în spate). Acest soclu a fost demontat în anul 1962, busturile fiind amplasate ulterior în fața Palatului Magna Curia.

*Monumentul eroilor neamului* – se înalță în curtea Catedralei Ortodoxe „Sfântul Nicolae”, fiind realizat de sculptorul Ioan Seu în perioada 1993-1995. A fost dezvelit în anul 1995. Pe latura din față se găsește o placă cu chipurile lui Horea, Cloșca, Crișan și Avram Iancu, iar pe celelalte trei laturi sunt inscripții dedicate eroilor din cele două războaie mondiale. În vârful monumentului este amplasată o cruce pe care este gravat un porumbel, simbol al păcii și libertății.

- **Muzee și colecții, galerii de artă**

*Muzeul Civilizației Dacice și Romane.* Bazele muzeului au fost puse în anul 1880 de către Societatea de Istorie și Arheologie a județului Hunedoara.

Primele secții înființate în anul 1882, au fost cele de arheologie și etnografie. Până în anul 1938 muzeul a avut sediul pe strada Regele Carol II (actualul Bulevard 22 Decembrie).

Din anul 1938 muzeul s-a instalat în sălile Palatului Magna Curia, iar din 1966 și 1987 s-a extins în alte două clădiri din zona parcului orașului.

În prezent funcționează sub denumirea de Muzeul Civilizației Dacice și Romane, în componența sa intrând secțiile de istorie și științele naturale.

*Galeria de Artă Forma* este situată în municipiul Deva, bd.Decebal, bl.8, parter. Uniunea Artiștilor Plastici din România – Filiala Deva organizează aici expoziții, saloane și galerii de artă, singură sau în colaborare, pe baza Programelor Expoziționale anuale, precum și activități specifice pentru a face cunoscute lucrările de artă plastică românească, creație a membrilor săi, prin producție editorială, cataloage, afișe, pliante, film, videotecă, târguri de artă, ș.a.

## II.7.2. Tipurile și formele de turism

1. **Turismul de circulație** se poate realiza pe principalele artere de circulație, un turism de tranzit prin culoarul Mureșului sau printr-un turism itinerant pentru vizitarea obiectivelor turistice;
2. **Turismul termal și balnear** se realizează datorită izvoarelor minerale clorosodice, bicarbonate atermale utilizate medical în cadrul complexului Băile Sărata.
3. **Turismul de odihnă și recreere** se practică pe malul râului Mureș și a râului Cerna, la marginea pădurii Bejan, în parcurile municipiului Deva, la sfârșit de săptămână sau în vacanțe, concedii.

4. **Turismul de afaceri** – municipiul Deva constituie un teren propice pentru oamenii de afaceri, pentru investitorii străini.
5. **Turismul cultural istoric** este dezvoltat datorită unei rețele bogate de situri istorice, arheologice, monumente istorice, de arhitectură și muzee, înlesnește practicarea turismului cultural, dar și a celui urban și de weekend.
6. **Turismul de vânătoare și pescuit sportiv.**
7. **Alte tipuri de turism: turism urban, turismul practicat în zonele periurbane ale municipiului Deva.**

### II.7.3 Principalele structuri de primire turistică, capacități și flux turistic

Datorită poziției geografice a municipiului în raport cu principalele puncte de atracție turistică ale județului, Deva este preferat ca punct de plecare pentru diverse trasee turistice: Deva - Sarmizegetusa, rezervația naturală din Munții Retezat, stațiunile cu ape termale Geoagiu Băi și Vața de Jos, Țebea, Câmpul lui Neag, Mănăstirea Prislop, Cinciș, Castelul Huniazilor – Hunedoara, Complexul cetăților dacice din munții Orăștiei, Muzeul Aurului de la Brad, Biserica Densuș, etc.

**Rețeaua unităților de cazare** cuprinde hoteluri, moteluri, pensiuni și vile având categoria de 2, 3 și 4 stele, însumând un număr total de peste 800 de locuri de cazare.

**Hoteluri:** Decebal \* \* , Deva \* \* , Sarmis\* \* , Wien \* \* \* \* , etc.

**Vile:** Venus\* \* \* \* , Georgia\* \* \* \* , Paradis \* \* \* , Europa \* \* \* , etc.

**Pensiuni:** Olimpia \* \* \* , etc.

**Moteluri:** Oil Glat Exim \* \* \* , Alaska \* \* \* , Pacific \* \* , Lowe \* \* \* , etc.

#### **Rețeaua unităților de masă din municipiul Deva:**

**Restaurante:** Wien, Capriccio, Master, Casina, President, "Club" - Meniu Thai și Chinezesc, Casa Rustică, Alaska, Deva, Castello, Sarmis, Diana, Maestro, Perla, Western Saloon, Capone, Adnana Alpex, Restaurant Dunărea, Restaurant Snack Tropicana, McDonald's, etc.

**Pizzerii și Fast-Food:** Pizzeria Veneția, Pizzeria Play, Fast Food Junior, Fast Food Julia, Fast Food Almi, Fast Food Tik – Tak, Pizzeria Favorit, Pizzeria Marco Polo, etc.

**Cluburi, baruri și cafenele:** Reno Pub and Casino, La Bobo Pub, John's Cafe Cocktail Bar, Supreme Club, Jolie, Scala Café, Rock Blues Jazz, Dava Café, Tequila Bar, Bar TNT, Cafe Amigo, Cafe Bar Diesel, Viena Café, Koson Café, Coffe - Snack Savoya, Reflex Club.

Rețeaua de drumuri este bine definită, asfaltată, asigurând un acces rapid auto către principalele destinații.

### II.7.4. Principalele probleme în turismul de vean

- lipsa unui program de acțiuni, coerent și stabil, privind dezvoltarea turismului;

- vizitarea unor obiective turistice/situri de interes istoric este îngreunată de lipsa unor puncte de informare turistică, documentație și ghizi turistici;
- serviciile turistice nu sunt suficient de promovate la nivel național și internațional în vederea atragerii de turiști din alte județe sau țări;
- concurența puternică din partea țărilor membre ale Uniunii Europene și nu numai;
- reorientarea unei părți a cererii turistice interne către destinații externe.

## II.7.5. Exemplu de succes

### Ascensor înclinat pe Dealul Cetății Deva

Pentru a pune în valoare potențialul turistic al zonei și pentru a facilita accesul către Cetatea Devei, în anul 2003 au început lucrările pentru construcția unei telecabine pe Dealul Cetății Deva.

Telecabina este singurul ascensor înclinat din România, iar din punct de vedere al lungimii traseului – 278 m și a diferenței de nivel – 158 m este primul din Europa.

Utilajul a fost achiziționat de la firma austriacă Doppelmayr, firma care mai are o telegondolă instalată în țara noastră, în stațiunea Mamaia.

Lucrările au început în luna septembrie 2003 și au fost finalizate în luna iunie 2005.

Proiectul a fost întocmit de către domnul arh. Eugen Ilișiu, iar lucrările de construcții și montajul au fost realizate de firma deveană Metal Expres.

Instalația asigură legătura mecanică de la stația de plecare, situată la cota 180,0 m până la platforma intermediară a Cetății Deva situată la cota 342,65 m, respectiv o diferență de nivel de cca 160,0 m.

Cele două stații sunt legate prin calea de rulare pe care se deplasează telecabina, având lungimea de 277 m, șina fiind rezemată pe 24 de stâlpi metalici, cu fundații izolate din beton, cu talpa de beton simplu, bloc din beton armat și piese metalice de prindere prin bulonare, iar capacitatea telecabinei este de 16 persoane.

Stația de plecare constă din platforma de plecare, deschisă și acoperită, cu suprafața de 121,77 mp și având șina de glisare de asemenea deschisă și acoperită.

Stația de sosire este amplasată la cota 361,20 m pe platforma a doua a cetății, între al doilea și al treilea zid.

Stația constă dintr-o încăpere cu trolu și dispozitivele anexă, cu suprafața de 10,80 mp și platforma de sosire, deschisă și acoperită, cu o suprafață de 15,50 mp.

Amplasarea ascensorului înclinat pe Dealul Cetății Deva contribuie semnificativ la:

- diversificarea serviciilor din domeniul turismului, prin dezvoltarea unei infrastructuri adecvate practicării turismului cultural-istoric, educativ, de loisir, de circulație.
- creșterea socio-economică durabilă a zonei, prin atragerea de turiști, implicit dezvoltarea industriei turistice conjugat cu creșterea și mai buna utilizare a capacităților de cazare din zonă (numărul turiștilor care au utilizat telecabina pentru a vizita Cetatea Devei, la sfârșitul anului 2006 s-au ridicat la peste 170.000 de persoane).
- realizarea de fonduri suplimentare, extrabugetare, prin creșterea numărului de vizitatori și specialiști, prin organizarea de expoziții, întâlniri tematice, vizionare de materiale documentare, găzduite de către vestigiul arhitectonic medieval Cetate Deva;
- integrarea *zonei urbane „Dealul Cetății” – Deva, constituită din Ansamblul Cetate medievală Deva, Situl arheologic de la Deva - punctul Dealul Cetății, Dealul Cetății*

*Deva* în rețeaua națională și internațională de edificii istorice și rezervații naturale deschise mediilor specializate și publicului larg odată cu crearea circuitului turistic (cultural - istoric și peisagistic) alături de Castelul Magna Curia, Parcul dendrologic Simeria, Băile Romane Aqua Călan, complexul Cetăților Dacice din Munții Orăștie, Sarmizegetusa română, Castelul Corvineștilor, vestigiile romane de la Germisara, Castelul Sântămăria Orlea, Rezervația dinozaurilor Țara Hațegului, Parcul Național Retezat, Cetatea Colț, Biserica paleocreștină de la Densuș.

**Alte spații din municipiul Deva amenajate pentru recreere și agrement de către Primăria Municipiului Deva prin Serviciul Public de Întreținere și Gospodărire Municipală:**

Parcul Cetate, cu o suprafață gazonată de 17.000 mp, Parcul Opera de 6.300 mp. S-au făcut completări ale suprafețelor gazonate, s-au reamenajat rondourile de flori existente.

Un punct de atracție, atât pentru locuitorii municipiului Deva, cât și pentru vizitatori, îl constituie aranjamentul floral, în formă de păun, din fața Casei de Cultură și aranjamentul floral în formă de fluture din Parcul Cetate. Îmbinarea sortimentelor de flori multicolore dă o notă aparte zonei.

În cursul anului trecut s-au înființat noi locuri de joacă în oraș și s-au reamenajat locurile de joacă existente prin completarea suprafețelor gazonate, dotarea cu complexe de joacă pentru copii și mobilier urban: bănci de odihnă, filigorii, etc.

Ștrandul municipal Deva: incinta ștrandului municipal este un loc de recreere atât pentru copii, tineri, cât și pentru adulți. Dotarea celor trei bazine de înot și agrement cu pompe care recircuitează apa, existența spațiilor gazonate bine întreținute, amenajarea complexelor de joacă pentru copii cu hini, balansoare, tobogane, bănci de odihnă, amplasarea unui număr de trei fântâni arteziene cu un design minunat, amenajarea a două terenuri de mini fotbal, două terenuri de tenis de câmp, un teren de volei plajă, amplasarea a 10 mese de tenis de masă și aparate de fitness, precum și amenajarea unui spațiu pentru servirea mesei de tip fast-food, fac ca mulți cetățeni din municipiul Deva și nu numai, să își petreacă timpul liber aici.

**Agenții de turism** care își desfășoară activitatea în municipiul Deva:

1. MAREEA COMTUR SRL DEVA
2. VITA & KRAFT SRL DEVA
3. NEXUS SRL DEVA
4. CORALIA
5. EUROLINES, ETC.

## **CAPITOLUL III. POTENȚIALUL INFRASTRUCTURII MUNICIPIULUI DEVA**

### **III. 1. Infrastructura de transport**

### *Circulația rutieră*

Municipiul Deva este situat în zona de împletire a fluxurilor de trafic care leagă zona centrală a țării cu cea de vest, prin DN 7 (E15), Sebeș – Deva – Arad – Nădlac, și zona de sud cu cea de nord, prin DN 66 și DN 76, care împreună formează drumul E79 Calafat – Craiova – Petroșani – Simeria – Deva – Brad – Oradea – Borș.

În viitor municipiul Deva va fi traversat de Coridorul IV pan-european: Nădlac- Arad – Timișoara – Lugoj – Deva – Sibiu – Pitești – București – Cernavodă și Constanța, care va face legătura între Budapesta și Marea Neagră și va satisface nevoile de legături rapide între centrele Deva, Arad și Timișoara, contribuind la fluentizarea traficului pe celelalte drumuri din regiune.

Municipiul Deva este legat prin drumuri modernizate de toate orașele județului, cele mai importante rute fiind Deva – Hunedoara (18 km), Deva – Brad (34 km), Deva – Orăștie (28 km) și Deva – Hațeg – Petroșani (93 km).

Traseele de transport în comun de călători pe raza municipiului Deva:

Traseul 1	Traseul 2	Traseul 3	Traseul 4	Traseul 5	Traseul 6	Traseul 7	Traseul 8
Gara - Cristur sat	Gara - UZO Balcan	Gara – Flotație	Gara – Sarmismob	Orizont - Sarmismob	Gara – Orizont	Gara – Orizont	Gara - UZO Balcan

### *Căile ferate*

Circulația feroviară este facilitată de existența magistralei feroviare 200, București – Deva – Arad – Curtici.

Municipiul Deva dispune de o gară modernă, care asigură accesul în împrejurimi a călătorilor pe calea ferată, precum și de o Agenție de voiaj CFR.

### *Transporturile aeriene*

În apropierea Municipiului Deva se află aeroportul Săulești, destinat activităților aviatice sportive.

## III. 2. Infrastructura de utilități

### *Rețele edilitare:*

Municipiul Deva este dotat edilitar cu rețea de apă și canalizare, rețea de gaz metan, termoficare, rețea de distribuție a energiei electrice.

### *Rețeaua de alimentare cu apă curentă*

- Lungimea totală a rețelelor de distribuție = 114,5 km

### *Rețeaua de canalizare*

- Lungimea rețelei = 131,5 km
- 1 stație de epurare cu capacitatea = 350 l/s

S.C. APAPROD S.A., operatorul unic regional al serviciului public de alimentare cu apă și canalizare, este beneficiarul final al proiectului „Reabilitarea și modernizarea sistemelor de



alimentare cu apă și canalizare în orașele Deva și Hunedoara”, în valoare de 50.720.000 euro, finanțat de Uniunea Europeană prin Măsura ISPA nr.2005/RO/16/P/PE/002. Beneficiarii locali ai Măsurii ISPA sunt Consiliul Județean Hunedoara, Consiliul Local Deva și Consiliul Local Hunedoara care s-au asociat, formând „Asociația Municipalityților”, Consiliul Județean Hunedoara fiind desemnat reprezentant al asociației, în vederea implementării proiectului și a încheierii acordului de implementare cu Ministerul Finanțelor Publice și S.C. APA PROD S.A.

Principalele obiective propuse a se realiza în cadrul proiectului, în municipiul Deva, sunt:

### **1. Îmbunătățirea sistemului de distribuire a apei și a sistemului de canalizare în Deva**

- Rețeaua de alimentare cu apă din Deva
  - înlocuirea, reabilitarea și extinderea a 21 de km de rețea
- Conducte de canalizare în Deva
  - curățarea a 9 km din conductele principale de canalizare
  - construirea de conducte noi și înlocuirea a 10,5 km din rețeaua de canalizare existentă
  - reabilitarea și repararea a 50 km din rețeaua de canalizare existentă (principale și secundare)
- Sistemul de canalizare din Deva
  - construirea a 2 bazine de retenție apă pluvială
  - construirea a 2 bazine de stocare apă pluvială și supraplin
  - construirea a 4 camere de supraplin
  - construirea a 3 stații de pompare apă uzată
  - construire 1 stație de pompare apă pluvială

### **2. Reabilitarea rezervoarelor și stațiilor de pompare pentru Deva**

- Lucrări de reabilitare și construcție în Deva
  - reabilitarea a 5 rezervoare existente
  - construirea unui rezervor nou (în Sântuhalm)
  - reabilitarea a 2 stații de pompare existente în Deva (Bejan, Oituz)

### **3. Reconstrucția stației de epurare**

- stație de epurare cu capacitatea de 350l/s

#### *Rețeaua de alimentare cu energie electrică*

- Lungimea rețelei = 916,32 km

Alimentarea cu energie electrică a consumatorilor municipiului Deva se asigură în condiții de siguranță și calitate, printr-un număr de 261 posturi de transformare 20/0,4KW, având ca sursă trei stații de transformare 110/20KW.

*\*Sursa ENEL Electrica Banat SA*

## **III. 3. Infrastructura de învățământ, sanitară și socială**

### **Infrastructura de învățământ**

În cadrul învățământului preuniversitar, alături de cele 10 licee, în municipiul Deva mai funcționează 5 școli profesionale, 5 școli postliceale, 2 școli de maștri, 6 școli generale, 6 grădinițe cu program normal, 6 grădinițe cu program prelungit, o creșă și 2 centre de plasament.

În cadrul învățământului preuniversitar, în municipiul Deva funcționează următoarele unități de învățământ:

<b>Forma de învățământ</b>	<b>Nr. unități</b>
Învățământ preșcolar	9 grădinițe
- Cu Program Normal	4 grădinițe
- Cu Program Prelungit	5 grădinițe
Învățământ primar	6 școli
Învățământ gimnazial	5 școli
Învățământ liceal:	11 licee (din care 6 cu predare primar, gimnazial și liceal și 5 cu predare la nivel liceal (SAM))
- Teoretic	1
- Tehnic	7
- Sport	1
- Pedagogic	1
- Muzică și arte	1

Învățământul universitar este reprezentat de filiale ale mai multor universități precum:

- Universitatea Ecologică "Traian" Deva

Facultăți :

- *Economia comerțului, turismului și serviciilor*
- *Relații Economice Internaționale*
- *Informatică*

- Academia de Studii Economice București - învățământ la distanță

Facultăți :

- *Finanțe, Asigurări, Bănci și Burse de Valori*
- *Contabilitate și Informatică de Gestione*
- *Comerț*

- Universitatea "Vasile Goldiș"

Facultăți:

- *Drept*
- *Administrație publică*

- Universitatea "Spiru Haret" - învățământ la distanță

*Profil : - toate secțiile universității*

Universitatea Petroșani

Facultăți :

- *Facultatea de Științe*

### Oferte educaționale:

Casa Corpului Didactic

Oferta educațională pentru perioada 2007-2013 s-a centrat pe stagii de pregătire a personalului didactic din învățământul preuniversitar, care au avut următoarea problematică:

Nr. crt.	Tema programului
1	Abilitare curriculară / Didactica specialității ♦ Educație Fizică ♦ Abilitare didactică preșcolară ♦ Limba Franceză ♦ Proiectarea activității didactice la disciplina „Logică și argumentare” - Discipline socio-umane
2.	Management educațional ♦ Managementul proiectelor de cooperare europeană ♦ Managementul procesului didactic ♦ Management în educația fizică
3	Consiliere și orientare ♦ Formarea în problemele consilierii individuale
4	TIC și utilizarea calculatorului ♦ Curs de inițiere tehnică informației și calculatoare ♦ Curs TIC
5	AEL
6	CDI
7	Management de proiect
8	Educație rațional emotivă și comportamentală
9	Alte programe ♦ Educația incluzivă
	♦ Curs de biblioteconomie
	♦ Consiliere - aspecte de legislație, metodologie și secretariat
	♦ Consiliere publicații școlare
	♦ Identificarea și tratarea barierelor învățării
	♦ Combaterea dificultăților sociale, comportamentale la elevi
	♦ Dezvoltarea creativității la limba și comunicare
	♦ Cum să construiești un parteneriat de succes Comenius - Socrates
	♦ Alternativa educațională de pedagogie curativă
	♦ Cerc directori; comunicare, management
♦ Comunicare	

De asemenea, oferta educațională a vizat și organizarea următoarelor activități **științifice, metodice și culturale:**

- Simpozioane
- Sesiuni de comunicări științifice

- Cercuri tematice la nivel preprimar, primar și pe disciplinele de învățământ
- Festivaluri
- Lansări de carte
- Vernisaje
- Expoziții de carte

## Infrastructura sanitară

### Unități medicale:

- Spitalul Județean
- Ambulatoriul de specialitate
- Ambulanța Județeană
- Centrul de colectare și conservare a sângelui
- Cabinete medici de familie: 47+7 S.R.L.-uri
- Cabinete medici specialiști: 73+24 S.R.L.-uri
- Stomatologie: 40+26 S.R.L.-uri
- Farmacii: 23
- Spital TBC (sanatoriu)
- Complexul medical de tratament Băile Sărute (care utilizează ape minerale clorosodice, bicarbonate, atermale 17-18°C)
- Număr de secții din Spitalul Județean: 18
- Număr de paturi la Spitalul Județean: 828
- Număr de cabinete generale: - medicina de familie: 47+7 S.R.L.-uri
- Număr de medici de pe raza municipiului Deva: 252
- Analiza indicatorilor de sănătate:
  - Speranța de viață (pe anii 2003-2005): 70,81 ani
  - Mortalitate generală: - 2004: 13,65 la suta mii locuitori
    - 2005: 12,95 la suta mii locuitori
    - 2006: 13,45 la suta mii locuitori
  - Mortalitate infantilă: - 2004: 11,04 la suta mii locuitori
    - 2005: 15,12 la suta mii locuitori
    - 2006: 18,12 la suta mii locuitori
  - Morbiditate generală: - 2004: 111687 cazuri noi îmbolnăvite
    - 2005: 101503 cazuri noi îmbolnăvite
    - 2006: 97908 cazuri noi îmbolnăvite
  - Morbiditate prin boli infecțioase: - 2006: 5037 cazuri noi îmbolnăvite
  - Morbiditate prin HIV SIDA 2006: nu sunt cazuri noi îmbolnăvite

## Infrastructura socială

Servicii sociale acordate de către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Hunedoara:

*Centrul de Asistență Specializată pentru Copii și familie Șanse Egale Deva* (pentru copii: evaluare pluridisciplinară, kinetoterapie, hidroterapie, electrostimulare, logopedie, suport psihopedagogic, masaj terapeutic, psihoterapie individuală; pentru familie: asistență socială, consiliere psihologică, psihoterapie familială, grupuri de suport).

*Centrul de primire în regim de urgență Deva* (primire și găzduire, asistență medicală, intervenție individualizată, consiliere și psihoterapie, activități de socializare și recreere, activități educaționale, informative).

*Apartamente de tip familial* (găzduire și îngrijire, intervenție specifică, servicii medicale, suport material, sprijin emoțional, dezvoltarea deprinderilor de viață independentă, educație non-formală și informală, consiliere și sprijin psihologic, reintegrare și integrare familială).

*Centrul de recuperare neuromotorie de tip ambulator.*

*Persoane adulte – Comisia de Evaluare.*

*Copii – Comisia de Evaluare Complexă.*

Servicii sociale acordate de către Serviciul Public Local de Asistență Socială (SPLAS), subordonat Consiliului local Deva:

*Centrul de urgență pentru femeia și copilul abuzat:*

- s-a înființat în urma implementării de către Consiliul Local Deva a proiectului cu același nume finanțat de Uniunea Europeană prin programul PHARE 2001 – Coeziune Economică și Socială – Schema de Investiții în Servicii Sociale RO 0108.03.03.354.
- este un adăpost public temporar pentru victimele violenței domestice din municipiul Deva, are o capacitate maximă de 8 locuri, este arondat Spitalului Județean Hunedoara - Deva și funcționează în cadrul SPLAS;
- serviciile sociale de care beneficiază victimele violenței domestice în cadrul Centrului sunt: cazare, pe o perioadă de maximum 3 luni (cu posibilitatea prelungirii perioadei de ședere în adăpost dacă situația nu este rezolvată), masă, consiliere juridică, socială, psihologică.

*Asistență socială la domiciliul persoanelor vârstnice:*

- s-a înființat în urma implementării de către Consiliul Local Deva a proiectului „Rețeaua lucrătorilor sociali comunitari pentru persoane în vârstă”, finanțat de Uniunea Europeană prin Programul PHARE 2001 – Coeziune Economică și Socială – Schema de Investiții în Servicii Sociale RO 0108.03.03.360.
- oferă servicii individualizate în concordanță cu nevoile specifice și reale ale fiecărui vârstnic de pe raza municipiului Deva.

*Cantina socială;*

*Prestații sociale, în conformitate cu prevederile legale* (în domeniul: protecției copilului, protecției persoanelor adulte, instituțiilor de asistență socială publice sau private, finanțării asistenței sociale, îndrumarea, coordonarea asociațiilor de proprietari).

Probleme sociale:

- necesitatea construirii de locuințe sociale;
- necesitatea construirii/amenajării unui „Centru de noapte” pentru persoanele străzii, Cămin pentru persoane vârstnice, precum și un Centru de zi pentru persoane vârstnice.

Servicii sociale acordate de către ONG-uri din municipiul Deva - Casa Alexandra – Fundația Conexiuni - servicii sociale acordate femeilor victime ale violenței domestice, Fundația Sfântul Francisc, Organizația „Caritas” – Centrul de Îngrijire Medicală și Asistență Socială la Domiciliu” – Deva, Asociația de Scleroză Multiplă New Life – O Nouă Viață, Asociația Interetică a Persoanelor Defavorizate, etc.

### III. 4. Infrastructura de sprijinire a afacerilor

Servicii de susținere a activităților private:

- Municipiul Deva
- Consiliul Județean Hunedoara
- Camera de Comerț și Industrie a Județului Hunedoara
- A.N.D.I.P.R.Z.M.
- Agenția de Ocupare și Formare Profesională
- Asociația Oamenilor de Afaceri din Hunedoara
- Centrul de Afaceri Master
- Asociația Consiliul Regional al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii Deva

### III. 5. Infrastructura în domeniul cercetării, dezvoltării, inovării

Prin politicile guvernamentale în domeniul CDI, dezvoltarea și consolidarea infrastructurii de transfer tehnologic și inovare este considerată un obiectiv important, care poate asigura dezvoltarea unui mediu foarte favorabil pentru:

- stimularea parteneriatelor între agenții economici și organizațiile de cercetare;
- stimularea cererii și a activităților proprii de cercetare-dezvoltare ale agenților economici, cu prioritate în domenii ale tehnologiilor de vârf;
- creșterea numărului de firme inovative în domenii tehnologice avansate prin sprijinirea înființării și dezvoltării acestora.

Cele mai importante firme care își desfășoară activitatea în domeniul CDI sunt următoarele:

#### ***Industria de echipamente electrice și optice:***

Microîntreprinderi

1. ELECTRIC CONTROL SRL DEVA
2. PAULA INVEST SRL DEVA

Întreprinderi mici

1. MALVINA ELECTRO COMPANY SRL DEVA
2. ROMAWEWEAR DESIGN SRL DEVA

#### ***Tehnologia informației:***

Întreprinderi mici

1. DUAL COM TECH SRL DEVA
2. INDSOFT SRL DEVA

#### ***Industria de echipamente speciale inclusiv în domeniul securității și apărării:***

Întreprinderi mici

1. AERO CONSULTING SRL DEVA

III. 6. Unități cultural–artistice, sportive, societatea civilă, mass-media, ordinea publică

#### **UNITĂȚI DE CULTURĂ:**

Viața culturală a locuitorilor Devei a fost marcată în mare măsură de evenimentele istorice și politice care s-au petrecut în Transilvania.

În Evul Mediu manifestările culturale erau specifice clasei nobiliare, care organiza în cadrul Castelului Bethlen (Palatul Magna Curia) saloane literare, recepții și baluri. La începutul secolului XIX, ca urmare a inițiativelor și acțiunilor unor intelectuali, animați de dorința de a contribui la "luminarea poporului", orașul Deva cunoaște o dezvoltare a mișcării culturale.

Astfel, în anul 1842 a luat ființă Asociația culturală Casina Națională, cu sediul în actuala Piața Unirii. Casina Națională a reprezentat un veritabil lăcaș de cultură, artă și educație pentru populația Devei.

În 1949, în Piața Unirii, s-au pus bazele Ateneului Popular "Ilie Pintilie", care avea și o bibliotecă. Aceasta a primit în 1951 statutul de bibliotecă a regiunii Hunedoara. Între 1951-1968 a funcționat sub denumirea de Biblioteca Centrală Regională, între 1968-1974 sub cea de Biblioteca Județeană, iar din 1993 de Biblioteca Județeană "Ovid Densușianu" Hunedoara - Deva.

Biblioteca Județeană "Ovid Densușianu" Hunedoara – Deva este o bibliotecă publică, cu caracter enciclopedic, care satisface nevoile informaționale, educaționale, culturale, de lectură și de petrecere a timpului liber a comunității locale din județul Hunedoara, prin intermediul unor activități și servicii specifice.

Biblioteca Județeană are un fond de peste 400.000 de publicații, cărți și periodice, documente audio-video, atât în limba română cât și în limbi străine, din domenii variate, pentru toate tipurile de utilizatori. Anual se achiziționează cca. 5.000 unități de bibliotecă (cărți, documente audio-video, etc.); se înregistrează peste 6.000 de utilizatori, se difuzează cca 90.000 de documente și se răspunde solicitărilor a 44.000 de utilizatori.

În anul 1963 și-a început activitatea Teatrul de Estradă care a purtat în perioada 1963-1990 numele de Teatrul de Artă. Avea o sală de 520 de locuri, actualmente în renovare. Din anul 2005 se numește Teatrul de Artă Dramatică și se află în subordinea Primăriei și a Consiliului Local al municipiului Deva.

În 1960 s-a construit Cinematograful „Patria”.

Concomitent s-au pus bazele Comitetului pentru Cultură și Artă, transformat ulterior în Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă, instituție din care a derivat, în 1990, Inspectoratul pentru Cultură al Județului Hunedoara.

Un eveniment important pentru dezvoltarea culturii l-a constituit darea în folosință, în anul 1975, a noii Case de Cultură, care dispune de o sală de spectacol cu 500 de locuri și o sală pentru simpozioane cu 100 de locuri.

Cercul Militar (Casa Armatei) – s-a înființat în 1975 sub denumirea de Casa Armatei și a funcționat, până în 1981, în localul fostului Club al Sindicatelor Deva, pe str. Decebal. Din anul 1981 până în anul 2002 a funcționat în localul Căminului Cultural din Cartierul Ceangăi Deva. În prezent se află amplasată, din anul 2000, în clădirea de deasupra Restaurantului Casina din Piața Unirii.

Izvorât din necesitatea de a cunoaște, învățământul în cadrul orașului Deva are o tradiție îndelungată. În perioada Evului Mediu, școlile erau organizate pe lângă biserici și mănăstiri. Cea mai veche atestare despre învățământul de vean datează din 1593, când, în testamentul comandantului Cetății Deva, Geszthi Francisc, se arată dispoziția de a înființa o școală cu șase săli de clasă, locuință pentru profesori și internat pentru elevi.

Între 1922 – 1924, la Școala Normală, a funcționat ca profesor de muzică domnul Sabin Drăgoi, personalitate marcantă a vieții muzicale românești. Din anul 1995 Liceul Pedagogic poartă numele acestui om de cultură.

La 4 octombrie 1871 s-a înființat Liceul Real. În anul 1920, Liceul Real s-a transformat în Liceul Decebal, care, de la 1 septembrie 1996, a primit numele de *Colegiul Național Decebal*.

În 1893 s-a construit o parte din clădirea în care funcționează în prezent Școala Generală „Regina Maria”.

După 1965, în contextul unei dezvoltări industriale puternice a zonei, în municipiul Deva au apărut cinci licee industriale: Liceul Energetic (1966), numit din 2001 *Colegiul Tehnic "Dragomir Hurmuzescu"*, Liceul Industrial de Construcții (1966) din care s-au separat în 1992 Grupul Școlar Construcții Montaj, numit din 2001 *Grup Școlar "Ion Mincu"* și *Liceul Teoretic „Traian”*, Liceul Industrial Minier (1969) care, din 1998, se numește *Grup Școlar "Grigore Moisil"*, Liceul Industrial de Chimie (1972) care, din 1998, funcționează sub numele de *Grup Școlar "Horea"* și Liceul Industrial Auto (1977) care, din 1995, s-a transformat în *Colegiul Tehnic "Transilvania"*.

Alături de aceste licee au mai luat naștere: Liceul de Artă și Muzică (1969-1979, reînființat după 1990) care a derivat din Școala de Arte înființată în 1958 și din 1997 se numește *Liceul de Muzică și Artă "Sigismund Toduță"*.

În cadrul Liceului cu *Program Sportiv Deva* a fost construită o sală de sport olimpică, unde se efectuează pregătirea echipei naționale de gimnastică feminină. Aici s-au antrenat gimnaste de renume mondial, campioane mondiale și olimpice: Nadia Comăneci, Gina Gogean, Lavinia Miloșovici, Maria Olaru, Simona Amânar, Ecaterina Szabo, Daniela Silivaș, ș.a., au profesat antrenorii Octavian Belu, Maria Bitang, etc.

Activitatea elevilor din școli se continuă prin activități extrașcolare în cadrul Palatului Copiilor și a Clubului Școlar Sportiv (întemeiat în 1954).

#### **OBIECTIVE CULTURALE:**

**Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva** – a luat ființă în anul 1950 sub numele Muzeul Județean. Funcționează în Castelul Magna Curia. Are două secții: Secția de istorie și Secția de științe naturale. Monument istoric aflat în patrimoniul național, a fost redat circuitului turistic național și internațional în urma lucrărilor de consolidare-restaurare finanțate de Uniunea Europeană prin programul PHARE 2001 – Coeziune Economică și Socială – Proiecte de infrastructură mică.

#### **LĂCAȘURI DE CULT (ale cultelor istorice)**

**Turnul vechi al Bisericii Ortodoxe** – datează din anul 1727, fiind situat în Cimitirul Ortodox de pe str. Călugăreni.

**Mănăstirea Franciscană** – datează din sec. XVIII, este situată pe str. Progresului, nr. 6. Este monument istoric, cuprinde Biserica Franciscană și calustrul.

**Biserica Reformată** – datează din anul 1910, este situată în Piața Unirii. Datorită acusticii sălii, în incintă se organizează, periodic, concerte simfonice.

## Sport

Deva este localitatea cu cea mai intensă activitate sportivă din județul Hunedoara. În Deva activează peste 1000 de sportivi în 21 de cluburi și asociații sportive.



## **Structuri sportive cu activitate în Municipiul Deva :**

Structuri sportive de drept public:

- CSS Deva
- C.N.S. "Cetate" Deva – CSS "Cetate" Deva
- Palatul Copiilor Deva
- SCM Deva

Structuri sportive de drept privat:

- Clubul de Șah Deva;
- Club Sportiv Deva;
- Club Sportiv Ryo Do Deva;
- Club Sportiv Gala Deva;
- Club Sportiv Alpa Deva;
- Club Sportiv Municipal Cetate Deva;
- Aeromodel Club Balladis Deva;
- Club Sportiv Deva Team;
- Fotbal-Club Cip Deva;
- Moto Club Haita Deva;
- Asociația Clubul de Bridge Deva;
- Club Sportiv Cobra Deva;
- Club Sportiv Body Gym Deva;
- Club Sportiv Quasar Deva;
- Club Sportiv Heian Deva;
- Asociația Club Sportiv Dava Deva;
- Club Sportiv Silver Fox Deva.

Sporturile practicate la nivelul municipiului Deva sunt: fotbal, futsal, handbal, baschet, volei, gimnastică artistică, gimnastică aerobică, atletism, judo, lupte libere, canotaj, karate, șah, tenis de masă, tenis, culturism și fitness.

Activitatea structurilor sportive susmenționate este coordonată și monitorizată de către Direcția pentru Sport a Județului Hunedoara, în colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean și Asociațiile Județene pe ramură de sport:

- Asociația Județeană de Fotbal Hunedoara;
- Asociația Județeană Sportul pentru Toți;
- Asociația Județeană de Handbal Hunedoara;
- Asociația Județeană de Gimnastică Hunedoara;
- Asociația Județeană de Atletism Hunedoara;
- Asociația Județeană de Box Hunedoara;
- Asociația Județeană de Tenis Hunedoara;
- Asociația Județeană de Lupte Hunedoara.

Pe perioada anului 2006 s-au desfășurat un număr de peste 300 de acțiuni sportive, din care:

- 2 competiții de nivel internațional,
- 27 de competiții de nivel local și județean,
- 5 acțiuni sportive recreative,
- 260 de jocuri sportive în cadrul campionatelor naționale și județene, la fotbal, futsal, volei, handbal, baschet.

## Societatea civilă

În cursul anului 2006 își desfășurau activitatea, la nivelul municipiului Deva, aproximativ 250 de organizații, asociații, sindicate. Dintre sectoarele de activitate reprezentative în municipiul Deva amintim:

- domeniul social (*Fundația „Conexiuni”, Fundația „Sfântul Francisc”, Societatea Națională de Cruce Roșie din România-Filiala Hunedoara, Organizația „Caritas” – Centrul de Îngrijire Medicală și Asistență Socială la Domiciliu – Deva, Asociația de Scleroză Multiplă New Life – O Nouă Viață, etc.*);
- sport (*Asociația Județeană de Gimnastică, Asociația Județeană de Handbal Hunedoara, Asociația Județeană de Atletism Hunedoara, Asociația Club Sportiv “Mureșul”, Asociația Club Sportiv “Dava”, Hyundai Rally Team România, C.S. Body Gym Deva, Fotbal Club Cip Deva, Clubul de Șah Deva, etc.*),
- cultură (*Asociația Culturală “Proartis”, Asociația Culturală „Emia”, Asociația Corală „Sargeția”, Asociația “Segesvari Miklos Pal”, Uniunea Artiștilor Plastici din România – Filiala Deva, Asociația pentru Păstrarea Tradițiilor Populare Maghiare, Asociația Franța-Deva – FRADEV, etc.*),
- sănătate (*Asociația Salvital Hunedoara, Asociația Medicală Română – Filiala Hunedoara, Organizația Sindicală Ambulanța Hunedoara, etc.*)
- protecția mediului (*Asociația Chinologică Pro Fidelius, Asociația Chinologică a Câinilor de Rasă a Județului Hunedoara, etc.*)
- tineret (*Organizația Națională „Cercetașii României” – Centrul Local Deva, etc.*)
- educație,
- turism, etc.

## Mass-media

- **Posturi de radio și televiziune:** Radio Deva, Radio 21 Deva, Radio Pro FM Deva, Radio România Actualități, Kiss FM, Radio Europa FM, Pro TV Deva, Antena 1 Deva, One TV, Deva Tv, Astral Telecom și TVR Timișoara.
- **Publicații:** Cuvântul Liber, Replica, Hunedoreanul, Servus Hunedoara, Mesagerul Hunedoara, Lumea de Azi, Accent, ABC, Nyugati Jelen.

## Ordine publică

La nivelul municipiului Deva ordinea publică este asigurată de către Poliția municipiului Deva, Poliția comunitară, Comandamentul de Jandarmi Județean Hunedoara, Inspectoratul de Poliție a Județului Hunedoara.

# CAPITOLUL IV. POPULAȚIA, RESURSELE UMANE ȘI PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ

## IV. 1. Populația municipiului Deva

Populația municipiului Deva, conform recensământului populației din 18 martie 2002, se prezintă astfel:

Municipiul Deva	69.257 locuitori
din care:	
• În localitatea Deva	65.873 locuitori
• În localitatea Sântuhalm	553 locuitori
• În satul Cristur	1.388 locuitori
• În satul Bârcea Mică	1.351 locuitori
• În satul Archia	92 locuitori

Populația municipiului Deva se ridică la 69.257 locuitori, din care:

- 33.341 bărbați
- 35.916 femei.

Naționalitatea:

- Români 61.785
- Maghiari 5.968
- Rromi 878
- Germani 338

Pe lângă etniile de mai sus, în municipiul Deva domiciliază și secui, ucrainieni, sârbi, turci, evrei, ruși, lipoveni, italieni, polonezi.

Religia:

- Ortodocși 57.611
- Romano-catolici 5.252
- Greco-catolici 909
- Reformați 1830
- Alții 3650

## IV. 2. Resurse umane

Principalele instituții formatoare:

- Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Hunedoara – Centrul de Formare Profesională Deva (servicii oferite: informare și consiliere profesională; medierea muncii; formare profesională; consultanță și asistență pentru începerea unei afaceri; completarea veniturilor salariale; stimularea mobilității forței de muncă; stabilirea și plata, potrivit legii, a drepturilor de protecție socială a persoanelor neîncadrate în muncă și a altor categorii socio-profesionale; subvenționarea locurilor de muncă; acordarea de credite în condiții avantajoase în vederea creării de noi locuri de muncă; selecția candidaților pentru ocuparea locurilor de muncă).
- Camera de Comerț și Industrie Hunedoara (Deva) - desfășoară activități de formare, calificare, recalificare, specializare și perfecționare prin cursuri, școli sau alte forme legale, singură sau în colaborare cu alte organisme abilitate, potrivit cerințelor economiei;
- Fundația Învățământului Preuniversitar al Cooperățiilor Meșteșugărești „Spiru Haret” filiala Arad;

- Casa de Cultură „Drăgan Munteanu” Deva;
- Asociația Infor-Media Deva;
- SC Infomin SA Deva;
- SC Profi Serv Group SRL Deva, etc.

Nivelul de instruire	
Superior de lungă durată	8.601
Superior de scurtă durată	748
Postliceal și de maiștri	3.855
Liceal	20.152
Profesional și de ucenici	8.362
Gimnazial	13.475
Primar	7.196
Fără școală absolvită	1.435
Școala absolvită nedeclarată	6

#### **Distribuția populației după ocupația în activitatea principală**

Legislatori, membri ai executivului și înalți conducători ai administrației	133
Conducători de unități economico-sociale mari (corporații)-cu 10 salariați	1366
Conducători de unități economico-sociale mici (giranți)-care au până la 9 salariați	1331
Fizicieni, matematicieni și ingineri	1579
Specialiști în biologie, agronomie și științele vieții	509
Profesori în învățământul superior, secundar și asimilați	772
Alți specialiști cu ocupații intelectuale și științifice	1557
Tehnicienii în domeniul fizicii și tehnicii	1384
Tehnicienii în științele vieții, ocrotirea sănătății și asimilați	786
Învățători și asimilați	480
Alte ocupații asimilate tehnicienilor	2268
Funcționari de birou	1907
Funcționari în servicii cu publicul	556
Lucrători în servicii personale și de protecție	1922
Modele, manechine și vânzători în magazine și piețe	1948
Agricultori și lucrători calificați în agricultura și pescuit	76
Meseriași și lucrători calificați în industria extractivă și construcții	1541
Meseriași și lucrători calificați în metalurgie, construcții metalice	3894
Meseriași și lucrători calificați în mecanica fină, artizanat, imprimerie	144
Meseriași și lucrători calificați în industria alimentară și alte meserii	1322
Operatori la instalațiile fixe și lucrători asimilați	629
Operatori la mașini, utilaje și ansambluri de mașini, echipamente	705
Conducători de vehicule și operatori la instalațiile mobile	1681
Muncitori necalificați în servicii și vânzări	1038
Muncitori necalificați în agricultură, silvicultură și pescuit	135
Muncitori necalificați în industria minieră, construcții, lucrări publice	824
Forțele armate	89

### **IV. 3. Analiza structurală a pieței muncii**

Tranziția la economia de piață și-a pus amprenta asupra caracteristicilor pieței muncii, determinând modificări semnificative de volum și structură ale principalilor indicatori ai forței de muncă.

Populația activă la nivelul județului Hunedoara a cunoscut o fluctuație în ultimii ani, respectiv a înregistrat o scădere în anul 2006 de la 213,900 la 214,900 în anul 2005 și o creștere la 213,600 față de anul 2004.

Șomajul, fenomen social cu influențe negative asupra dezvoltării societății este rezultatul direct al proceselor de restructurare și adaptarea economiei naționale la cerințele unei economii de piață deschise.

La nivelul județului Hunedoara rata șomajului a scăzut în anul 2006 la 6,4%, față de 9,37% în anul 2005 și 10,88% în anul 2004. Numărul șomerilor înregistrați în municipiul Deva a scăzut la 1135 de persoane în anul 2006 față de 1143 în anul 2005 și 1235 în anul 2004.

<b>Anul</b>	<b>2004</b>	<b>2005</b>	<b>2006</b>
Șomeri înregistrați în municipiul Deva	1235 la sfârșitul anului	1143 la sfârșitul anului	1135 la sfârșitul anului
Rata șomajului în județul Hunedoara	10,88% la sfârșitul anului	9,37% la sfârșitul anului	6,4% la sfârșitul anului
Populația stabilă în vârste de 18-62 ani în municipiul Deva	47.951 la 01.01.2004	47.047 la 01.01.2005	47.031 la 01.01.2006
Populația activă în județul Hunedoara	213,600 la 01.01.2004	214,900 la 01.01.2005	213,900 la 01.01.2006
Cursuri organizate de Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Hunedoara în municipiul Deva	6 cursuri 133 cursanți	11 cursuri 191 cursanți	13 cursuri 214 cursanți

**CENTRALIZATORUL BURSELOR DE MUNCĂ DESFĂȘURATE DE CĂTRE  
AGENȚIA JUDEȚEANĂ PENTRU OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ  
HUNEDOARA ÎN PERIOADA 2005-2006**

Nr. crt.	Denumirea bursei	Data bursei	Agenți economici		Locuri de muncă oferite				Observații
			contactați	participanți		participante	selectate	total angajate	
<b>2005</b>									
1	Bursa pentru femei	18.03.05	255	90	824	1391	376	159	națională
2	Bursa generală	15.04.05	332	108	1005	1695	512	335	națională
3	Bursa pentru persoane de etnie rromă	13.05.05	156	46	814	345	75	63	națională
4	Bursa pentru studenți	06.06.05	33	10	143	54	29	3	locală
5	Bursa pentru persoane cu handicap	17.06.05	78	24	238	82	31	8	națională
6	Bursa pentru absolvenți	23.09.05	372	101	1322	888	177	63	națională
<b>TOTAL 2005</b>			1226	379	4346	4455	1200	631	
<b>2006</b>									
1	Bursa generală	07.04.06	457	127	1506	1706	663	434	națională
2	Mini-bursa generală	26.05.06	148	76	889	954	373	256	locală
3	Bursa pentru persoane de etnie rromă	23.06.06	310	99	983	1191	384	230	națională
4	Mini-bursa generală	28.07.06	217	83	1461	925	236	311	locală
5	Mini-bursa generală	25.08.06	232	72	1195	1030	518	382	locală
6	Bursa pentru absolvenți	22.09.06	338	142	2067	1916	259	546	națională
7	Bursa pentru persoane la Legea 116	27.10.06	194	89	1405	1333	34	671	națională
8	Mini-bursa generală	24.11.06	185	93	1031	927	284	184	locală
			2470	763	9258	8484	2548	1458	

## CAPITOLUL V. CALITATEA FACTORILOR DE MEDIU ÎN MUNICIPIUL DEVA

## V. 1. Calitatea aerului

**Monitorizarea calității aerului** pe raza municipiului Deva a fost asigurată de Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara, în anul 2006, prin 4 puncte de control dotate cu pompe de aspirație a probelor de aer pentru poluanți gazoși (dioxid de azot, dioxid de sulf și amoniac) și aerosoli (pulberi în suspensie) cu frecvență de recoltare zilnică și de 10 puncte de control pentru determinarea pulberilor sedimentabile cu frecvență de recoltare lunară.

- în anul 2006 s-au înregistrat depășiri ale concentrației maxime admisibile conform STAS 12574/87, la indicatorul pulberi în suspensie, după cum urmează:

Nr. crt.	Zona în care s-a realizat depășirea	Data	Indicator	Valoare înregistrată	U.M.	C.M.A. cf. STAS 12574/87
1.	Deva, str. Aurel Vlaicu, nr. 25	28.01.2006	Pulberi în suspensie	0,25700	mg/mc aer/24h	0,150 mg/mc aer/24h
2.		29.01.2006		0,15500		
3.		30.01.2006		0,17500		
4.		14.02.2006		0,17400		
5.		23.02.2006		0,18600		
6.		03.03.2006		0,27900		
7.		27.05.2006		0,20200		
8.		31.05.2006		0,18200		
9.		24.10.2006		0,152		
10.		28.10.2006		0,153		
11.		29.10.2006		0,153		
12.		15.11.2006		0,167		
13.		19.11.2006		0,179		
14.		17.12.2006		0,154		
15.		10.12.2006		0,164		

**Situația emisiilor** în anul 2006, aferente municipiului Deva, estimate prin metodele de calcul CORINAR și AP – 42, se prezintă în tabelul următor:

<b>Poluant</b>	<b>Emisii municipiul Deva</b>	<b>% din totalul emisiilor pe jud. Hunedoara</b>
SO <sub>2</sub> (dioxid de sulf)	34363,784 t	82,52
NO <sub>x</sub> (oxizi de azot)	9646,429 t	67,99
NMVOOC (compuși organici volatili nemetanici)	7068,509 t	69,91
CH <sub>4</sub> (metan)	56590,831 t	45,48
CO (monoxid de carbon)	2393,137 t	42,34
CO <sub>2</sub> (dioxid de carbon)	3748749,454 t	60,41
N <sub>2</sub> O (protoxid de azot)	497,475 t	63,53
NH <sub>3</sub> (amoniac)	2,318 t	0,29
PM10	14,303 t	81,28
As (arseniu)	0,007 kg	0,006
Cd (cadmiu)	0,788 kg	1,26
Cr (crom)	0,202 kg	0,02
Cu (cupru)	5,876 kg	22,49
Hg (mercur)	4,069 kg	1,61
Ni (nichel)	0,263 kg	0,02
Pb (plumb)	29,426 kg	0,87
Se (seleniu)	0,034 kg	0,002
Zn (zinc)	3,430 kg	0,05
TSP (pulberi în suspensie totale)	11883,234 kg	72,12

**Starea radioactivității mediului** pentru județul Hunedoara rezultă din măsurătorile beta globale pentru factorii de mediu: aerosoli atmosferici, depuneri uscate și precipitații atmosferice, ape, sol și vegetație.

Stația de Radioactivitatea Mediului Deva derulează un program standard de supraveghere a radioactivității mediului de 11 ore/zi. Acest program standard de recoltări și măsuratori asigură supravegherea la nivelul județului, în scopul detectării creșterilor nivelelor de radioactivitate în mediu și realizării avertizării / alarmării factorilor de decizie.

În cursul anului 2006 activitățile specifice beta globale determinate nu au evidențiat abateri de la media multianuală și nici nu au fost înregistrate depășiri ale limitelor de avertizare.

## V.2. Calitatea apelor

În prezent, suprafața ocupată de ape din municipiul Deva însumează o suprafață de 94 ha.

Situația tronsoanelor de râuri în clase de calitate, de pe raza municipiului Deva în perioada 2004-2006 se prezintă în tabelul următor:

<b>Cursul de apă</b>	<b>Anul</b>	<b>Total km pentru jud. Hunedoara</b>	<b>Clasa I</b>	<b>Clasa II</b>	<b>Clasa III</b>	<b>Clasa IV</b>	<b>Clasa V</b>
--------------------------	-------------	---	----------------	-----------------	----------------------	---------------------	----------------



Râul Mureș	2004	109	-	109	-	-	-
	2005		-	-	109	-	-
	2006		-	109	-	-	-
Râul Cerna	2004	73	63	10	-	-	-
	2005		-	63	10	-	-
	2006		63	10	-	-	-

Tabel nr. 1. Lungimea tronsoanelor de râuri în raport cu calitatea

Încadrarea secțiunilor de monitorizare în categorii de calitate, în perioada 2004-2006, este prezentată în tabelul următor:

Cursul de apă	Secțiunea de control	Anul	Categorია de calitate				
			RO	Metale	RN	Salinitate	MPAO
Râul Mureș	Gelmar	2004	II	II	II	II	I
		2005	II	II	III	I	II
		2006	II	II	II	II	II
Râul Mureș	Brănișca	2004	II	II	II	I	I
		2005	II	II	III	I	II
		2006	II	II	II	II	II
Râul Cerna	Sântuhalm	2004	II	I	II	I	I
		2005	II	I	III	I	I
		2006	II	II	II	I	II

Tabel nr. 2. Încadrarea secțiunilor pe supravaghere în categorii de calitate în perioada 2004-2006

Notă: RO – regim de oxigen; RN – regim de nutrienți

### V.3. Calitatea solului

Poluarea solurilor este cauza activității din sectorul industrial (minier, energetic, etc.).

Suprafața totală ocupată de haldele de steril de mină și iazurile de decantare aferente unităților miniere, dar și a altor ramuri industriale (energetică), este de peste 9000 ha în județul Hunedoara.

Terenurile aferente depozitelor de deșuri industriale și zonelor din vecinătatea acestora sunt degradate (prezintă fenomene de ravenare, șiroire), infertile și, unele dintre ele, prezintă o contaminare destul de pronunțată cu metale grele (Cu, Zn, Pb, Mn, Cd) - mai ales solul din apropierea exploatărilor și uzinelor de preparare a minereurilor polimetalice (Ex. Filiala DEVAMIN).

Parametrul statistic	Pb		Cu		Zn		Cd	
	0-10 cm	10-20 cm	0-10 cm	10-20 cm	0-10 cm	10-20 cm	0-10 cm	10-20 cm
	x	x	x	x	x	x		

Parametrii statistici ai conținutului de metale grele în zona Deva

**Poluarea solurilor** cu emisii de la termocentralele pe cărbune:

Termocentralele pe cărbune din județul Hunedoara sunt S.C. Electrocentrale Deva S.A. și S.C. Termoelectrica S.A.-SE Paroșeni. În acestea sunt incluse instalații mari de ardere

(instalații a căror putere termică nominală este egală sau mai mare decât 50 MW indiferent de tipul de combustibil utilizat). Funcționarea acestor instalații a fost reglementată prin H.G. nr.541/2003 privind stabilirea unor măsuri pentru limitarea emisiilor în aer ale unor poluanți proveniți din instalații mari de ardere. Această hotărâre reprezintă transpunerea în legislația română a Directivei 2001/80/CE privind limitarea emisiilor anumitor poluanți în aer proveniți din instalațiile mari de ardere.

În urma analizei emisiilor de poluanți de la cele două termocentrale nu s-au constatat depășiri ale valorilor admise. La S.C. Electrocentrale Deva S.A. există două iazuri de decantare: un iaz la Bejan cu o suprafață de 87 ha și 17 mil.de mc (cenușă și zgură), iar al doilea pe malul drept al Mureșului (pentru situații de avarie) cu o suprafață de 50 ha și 5,5 mil.mc (cenușă și zgură).

#### V.4. Situația ariilor naturale protejate, calitatea pădurilor, calitatea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice din municipiul Deva

În municipiul Deva se găsesc 3 arii naturale protejate aflate în custodia Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva prin Direcția Silvică Deva (Ocolul Silvic Simeria): „Dealul Cetății Deva”, „Dealul Colț și Zănoaga” și „Pădurea Bejan”. Datorită prezenței unor habitate naturale, a unor specii de floră și faună de interes comunitar, aceste rezervații naturale au fost propuse pentru a face parte din rețeaua ecologică europeană de zone protejate Natura 2000.

Situl „Pădurea Bejan” este important pentru o serie de specii de păsări înscrise în anexa I a Directivei Păsări: *Circaetus gallicus*, *Hieraetus pennatus*, *Lanius minor*. Pădurea Bejan prezintă, de asemenea, un interes dendrologic de excepție prin cadrul natural unic în țară, unde, într-un areal restrâns, se regăsesc speciile și hibridii majorității speciilor de stejar care cresc în România, inclusiv a unora dintre stejarii de silvostepă; aici coabitează 8 din cei 9 reprezentanți indigeni ai genului *Quercus* împreună cu hibridii lor. Habitatele de interes comunitar identificate aici sunt: Păduri dacice de stejar și carpen și Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus* ssp..

Pe „Dealul Cetății Deva”, sit care include și rezervația naturală „Dealul Colț și Zănoaga” s-au identificat 375 specii de plante vasculare, ceea ce reprezintă 11,8% din flora României (M. Cîndea, 1976), în care predomină elementele holarctice cu caracter boreal și temperat (60,28% din flora dealului), urmate de elemente mediteraneene (13,24%), orientale și continentale (9,86%), balcanice (1,85%) și dacice (2,56%). Fauna acestui sit este reprezentată prin 6 specii de amfibieni, 25 specii de păsări, 7 specii de reptile și 4 specii de nevertebrate, toate protejate prin legislația internațională (Directiva CE 92/43/EEC, Directiva 79/409/EEC, Convenția de la Berna, 1979). Alături de acestea au mai fost identificate 128 specii de coleoptere din care 10 specii sunt rare în fauna României și necesită protecție (Studiu de impact efectuat de Institutul de Cercetări Biologice Cluj-Napoca, 2002). Fauna de lepidoptere diurne și nocturne este alcătuită din aprox. 900 specii (2002, Studiu ICB Cluj-Napoca), din care 36 specii au valoare patrimonială și științifică. Aici au fost identificate 2 habitate de interes comunitar: păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupti, grohotișuri și ravene și păduri panonice cu *Quercus petraea* și *Carpinus betulus*.

Din raportarea anuală privind starea de sănătate a ariilor naturale protejate, deținem următoarele informații din partea Direcției Silvice Deva:

- cele trei rezervații naturale se află într-o stare bună privind bolile și dăunătorii defoliatori;
- nu s-au semnalat tăieri ilegale de arbori;

- în rezervațiile naturale „Dealul Cetății Deva” și „Pădurea Bejan” s-au identificat depozite necontrolate de deșeuri menajere datorită fluxului mare de turiști; în acest sens s-au întreprins acțiuni de colectare a gunoaielor împreună cu voluntari din municipiul Deva;

- în anul 2006 au fost avizate favorabil planurile de management ale celor trei rezervații naturale de către Comisia pentru Ocrotirea Monumentelor Naturii din cadrul Academiei Române;

- acțiuni organizate de custode: reîmprospătarea limitelor ariilor naturale protejate, patrulări săptămânale pentru prevenirea pagubelor care ar putea perturba buna gospodărire a acestora, repararea și revopsirea barierelor instalate la capătul drumului de rezervație în „Pădurea Bejan”.

În urma controlului efectuat de reprezentanții Agenția de Protecția Mediului Hunedoara în luna martie a acestui an în aria naturală protejată „Dealul Cetății Deva”:

- s-a constatat existența, de o parte și de alta a traseului telegondolei, a numeroase deșeuri menajere, iar pe panta sud-estică s-a observat chiar un depozit necontrolat de deșeuri menajere;

- se desfășoară lucrări de organizare de șantier pentru pregătirea terenului în vederea realizării proiectului „Reabilitarea zonei urbane Dealul Cetății, monument al naturii și istoric, cu valoare turistică, din municipiul Deva”; acestea constau și în montarea unui jgheab pe latura estică a rezervației, în apropierea traseului telegondolei pentru evacuarea deșeurilor inerte care rezultă din reabilitarea cetății medievale.

În prezent, fondul forestier din municipiul Deva însumează o suprafață de 368 ha păduri.

## V.5. Managementul deșeurilor municipale

Este greu a se face o apreciere corectă a generării și colectării deșeurilor municipale în Municipiul Deva, ca de altfel în întreg județul, deoarece nu au existat până în prezent sisteme corecte de urmărire a acestor indicatori. Dintre acestea enumerăm: absența unei evidențe corecte a numărului de locuitori deserviți, acceptarea colectării unor cantități de deșeuri nepericuloase de producție și introducerea lor în cantitățile raportate ca deșeuri menajere, absența sistemelor de cântărire-ca urmare folosirea unor indici aleatorii la transformarea din mc în to, funcționarea pe raza municipiului a doi sau mai mulți agenți de salubritate care mai deserveșc și alte localități, raportarea statistică făcându-se per total cantitate deșeuri colectate și nu pe localitate.

Datorită acestui fapt, la analiza făcută cu ocazia elaborării primei versiuni a Planului Județean de Gestiune a Deșeurilor, folosind datele raportate de către serviciile de salubritate la nivelul anului 2003, s-a constatat că indicele de generare a deșeurilor municipale în județul Hunedoara este mult mai mare decât cel la nivel național și regional. Exemplificăm mai jos această afirmație, indicii fiind calculați la nivelul anului 2003:

TIP DEȘEU	IG(indice de generare)- cf. PNGD în Kg/loc/an	IG(indice de generare)- cf. datelor raportate în Kg/loc/an județ Hunedoara	IG(indice de generare Kg/loc/an		
			Regiunea Vest	Județe	
Deșeuri menajere și asimilabile	330	527	409	Arad	393
				Caraș	469
				Timiș	304
Deșeuri municipale (menajere-nămoluri- construcții și demolări)	488	564	431	Arad	401
				Caraș	484
				Timiș	326

Această situație nu s-a îmbunătățit nici la nivelul anilor 2004 și 2005, pentru anul 2006 nefiind realizată ancheta statistică.

La toate întâlnirile de analiză la nivel regional s-a luat în discuție cifra mare a indicilor de generare rezultați la nivelul județului Hunedoara și s-a considerat că aceștia nu sunt reali, recomandarea făcută fiind a se folosi la calculul capacităților instalațiilor de tratare a deșeurilor indicele rezultat la nivel regional.

Această afirmație poate fi susținută și datorită faptului că apar cifre diferite pentru același parametru în situații diferite-ex: serviciile de salubritate dau o cifră pentru cantități, bilanțurile de mediu o alta, pentru compoziția deșeurilor de asemenea avem valori diferite, tot așa pentru anul de deschidere al depozitului precum și pentru capacitatea acestuia.

În literatura de specialitate se recomandă a se folosi la calculul cantităților de deșuri menajere generate următorii indici: 0.9 kg/loc/zi în mediu rural și 0.4 kg/ loc/zi în mediu rural.

Revenind strict la situația Municipiului Deva:

Ținând cont de cele de mai sus, de numărul statistic de locuitori a teritoriului administrativ la un moment dat, precum și de structura populației (populație urbană și rurală) se poate determina **cantitatea de deșuri generată**.

**Cantitatea de deșuri colectată** la un moment dat, depinde de gradul de acoperire a populației cu servicii de salubritate.

Din acest punct de vedere, din raportarea făcută la nivelul anului 2006 rezultă că Municipiul Deva este deservit după cum urmează:

- S.C. Salubritate S.A. Deva.- Municipiul Deva-parțial și Sântuhalm-parțial;
- S.C. Salupan S.A. Deva - Municipiul Deva-parțial, Sântuhalm-parțial, Cristur;
- S.C. Evelin Agroinvest S.R.L.- Municipiul Deva-deservire pentru parte de deșuri din servicii municipale (șadale, spații verzi, parcuri);
- Serviciul Public de Întreținere și Gospodărire Municipală – subordonat Consiliului Local al municipiului Deva - salubritate a străzilor și trotuarelor stipulate în contractul cu Primăria municipiului Deva. Suprafața carosabilă măturată pe zi este de 131.195 mp, iar suprafața de trotuare măturate pe zi este de 70.790 mp.

În ceea ce privește **compoziția deșeurilor menajere**, menționăm că și aceasta este estimată, după cum urmează, (cu aceeași mențiune ca la serviciile de salubritate este pentru toate localitățile deservite, dar cantitatea cea mai mare este colectată din oraș):

<b>Compoziție medie deșuri menajere - 2006</b>	<b>Salubritate Deva (%)</b>	<b>Salupan Deva (%)</b>	<b>Bilanț de mediu pentru depozitul Deva (%)</b>
Hârtie/carton	6	6	4
Sticlă	1	3	3
Metal	3	3	12
Plastic	20	3	5
Textile	5	2	3
Deșuri biodegradabile	55	72	43
Inerte	7	-	-

Altele	3	11	30
--------	---	----	----

**Colectarea selectivă:** este scăzută, fiind practică doar pentru deșeurile PET, sporadic. Cantitatea de deșeurile PET raportată ca fiind colectată selectiv în anul 2006 este de 11 to.

Ținând cont de faptul că, în general, la nivelul țării noastre nu se dispune de cantități măsurate, se recomandă:

- executarea de determinări cantitative și calitative în ceea ce privește deșeurile menajere la nivelul administrațiilor locale;
- utilizarea cifrelor care nu sunt rezultate din măsurători în diverse calcule, numai după compararea acestora cu alte cifre disponibile la nivel de județ, regiune sau țară, rezultate din măsurători.

### Situația poluării sonore

În anul 2006, în localitatea Deva s-au efectuat 153 măsurători de zgomot, cu frecvență de măsurare lunară (13 puncte de monitorizare), din care 41 măsurători au depășit limita admisă de STAS 10009/88 – „Acustică urbană – Limite admisibile ale nivelului de zgomot”. La efectuarea acestor măsurători s-a folosit un sonometru Brüel&Kjaer de tip Mediator 2238.

Valorile nivelului de zgomot, înregistrate în anul 2006, sunt prezentate în tabelul următor:

Nr. crt.	Tipul de zonă în care s-a efectuat măsurătoarea	Data măsurătorii	Valoarea admisă (dB) conf. STAS 10009/88	Val. medie (dB)	Val. minimă (dB)	Val. maximă (dB)
1.	Deva – intersecția str. Oituz cu str. M.Eminescu (str. de categ. tehn. II)	Ianuarie	70	70,2	51,9	79,1
		Februarie		70,7	55,0	83,4
		Martie		70,9	53,3	92,0
2.	Deva – piața agroalimentară	Ianuarie	65	67,0	51,0	83,9
		Februarie		65,5	56,8	82,6
		Martie		69,8	63,4	77,4
3.	Deva – parc Cetate	Ianuarie	45	63,2	47,5	85,6
		Februarie		68,4	56,9	80,9
		Martie		60,8	51,8	70,0
		Mai		53,2	47,3	59,2
		Iunie		55,3	46,8	67,4
		Iulie		55,4	50,6	60,8
		Septembrie		55,7	38,7	69,6
		Octombrie		57,8	53,2	61,2
4.	Deva – piață, str. de deservire locală (str. de categ. tehn. IV)	Noiembrie	60	68,3	63,6	77,3
5.	Deva – zonă locuințe Viile Noi	Ianuarie		62,1	43,4	74,5
		Februarie		63,9	54,5	75,6
		Martie		69,5	36,5	86,7
		Mai		65,0	54,0	74,9
		Iunie		58,4	46,9	68,5

		Iulie	50	59,5	45,4	69,2
		August		52,1	47,9	60,9
		Septembrie		61,1	51,1	72,2
		Octombrie		52,4	41,3	63,5
		Noiembrie		62,4	37,5	77,8
6.	Deva – variantă trafic rutier	Decembrie	75-85	90,7	74,3	103,0
7.	Deva – cartier Dacia (str. de categ. tehn. IV)	Ianuarie	60	65,3	60,4	70,2
		Februarie		69,4	57,7	80,1
		Noiembrie		69,3	47,0	86,9
8.	Deva –cartier Gojdu (str. de categ. tehn. IV)	Ianuarie	60	61,7	53,8	68,0
		Februarie		65,6	55,8	77,3
		Martie		64,1	45,5	84,9
		Iunie		65,6	60,8	68,0
		Iulie		63,1	54,1	74,5
		August		64,1	59,5	70,9
		Septembrie		65,7	54,7	72,3
		Noiembrie		76,7	66,0	91,1
		Decembrie		61,4	58,0	67,5
9.	Deva – str. Aurel Vlaicu (str. de categ. tehn. IV)	Februarie	60	69,6	51,1	92,6
		Martie		63,1	40,8	71,9
		Decembrie		65,0	44,8	77,0

## CAPITOLUL VI. ZONE PERIURBANE ALE MUNICIPIUL DEVA

Conform prevederilor art.1 ale Ordinului nr.143/2005 privind definirea și caracterizarea spațiului rural, prin spațiu rural sunt definite zonele aparținând comunelor, precum și zonele periurbane ale orașelor sau municipiilor, în care se desfășoară, cu respectarea prevederilor legislației în vigoare, activități încadrate în următoarele domenii economice:

- a) producție agricolă vegetală și/sau zootehnică, silvică, de pescuit și acvacultură;
- b) procesarea industrială a produselor agricole, silvice, piscicole și de acvacultură, precum și activități meșteșugărești, artizanale și de mică industrie;
- c) servicii de turism și de agrement rural.

Municipiul Deva cuprinde, în afara orașului Deva, localitatea componentă Sântuhalm și satele aparținătoare Cristur, Bârcea-Mică și Archia.

- Localitatea componentă Sântuhalm face parte din trupul principal al orașului Deva și este situată în partea estică a municipiului, pe D.N.7 la 2 km distanță de acesta.
- Satul aparținător Cristur are o suprafață totală de 199,98 ha și este situat în partea sud-estică a municipiului Deva pe DN 68 N, la o distanță de 1,5 km față de DN 7.
- Satul aparținător Bârcea Mică are o suprafață totală de 31,57 ha, este situat în partea sud-estică a municipiului Deva și la est de localitatea Cristur, pe Dc 123 care se ramifică din DN 68B. Satul este situat la 4,1 km față de Deva (pe traseul DN 68B, Dc 123), respectiv la 800 m față de satul Cristur pe Dc 123.

- Satul aparținător Archia are o suprafață totală de 24,44 ha, este situat în partea sudică a municipiului Deva pe Dc 124, la o distanță de 2,4 km față de DN 7.

### **Surse de informare:**

- Consiliul Județean Hunedoara,
- Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara,
- Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă,
- Inspectoratul Teritorial de Muncă Hunedoara,
- Inspectoratul Școlar al Județului Hunedoara,
- Casa Corpului Didactic,
- Oficiul Județean de Poștă Hunedoara,
- Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală Hunedoara,
- Direcția Generală a Finanțelor Publice Hunedoara,
- Oficiul Registrului Comerțului,
- Camera de Comerț și Industrie a Județului Hunedoara,
- Casa Județeană de Pensii Hunedoara,
- Autoritatea de Sănătate Publică a Județului Hunedoara,
- Oficiul Județean pentru Protecția Consumatorilor,
- Inspectoratul de Jandarmi al Județului Hunedoara,
- Direcția Județeană pentru Cultură,
- S.C. Enel Electrica Banat,
- Direcția Silvică Deva,
- S.C. Apaprod S.A.,
- Biblioteca Județeană „Ovid Densușianu”,
- Casa de Cultură „Drăgan Muntean” Deva,
- Primăria municipiului Deva,
- Planul de Dezvoltare al Regiunii Vest 2007-2013,
- Strategia Regiunii Vest în perioada 2007-2013,
- Rus Dumitru - „Deva, orașul de la poalele Cetății”, Ed. Sigma Plus 2001,
- Mass-media,
- Internet, etc.

# Analiza SWOT a Municipiului Deva

## Industria și IMM

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Situatia localității în partea de vest a României, pe principalele trasee rutiere și ferate de intrare dinspre Vest în România, precum și pe traseele dintre Vestul Europei și Balcani, respectiv Asia Mică.</li> <li>• Diversitatea domeniilor de activitate a firmelor în municipiul Deva.</li> <li>• Existența unei forțe de muncă bine calificate și instruite în industrie.</li> <li>• Sector dezvoltat al exploatării și prelucrării lemnului.</li> <li>• Sector activ al confecțiilor textile și metalice.</li> <li>• Dezvoltarea puternică a sectorului privat în comerț și servicii.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Existența în apropierea municipiului Deva a zonei mono-industriale Hunedoara care se confruntă cu acute probleme sociale.</li> <li>• Existența în apropierea localității a unor mari surse de poluare (Termocentrala Mintia și S.C. Carpatcement S.A. Chișcădağa).</li> <li>• Șomaj ridicat.</li> <li>• Slaba cooperare între industrie și cercetare.</li> <li>• Inexistența unui sistem stimulativ pentru înființarea de IMM-uri în domeniile economice deficitare.</li> <li>• Investiții scăzute în resursele umane ale IMM-urilor.</li> <li>• Lipsa de parteneriate eficiente între mediul de afaceri și școală.</li> <li>• Număr redus de firme care au implementate sisteme de management conform standardelor internaționale (ISO 9000, ISO 14000, HACCP, OHSAS 18000, ISO 17799-BS 7799 și/sau ISO 17025).</li> <li>• Incoerența legislativă în ceea ce privește procesul descentralizării, mai ales cu referire la descentralizarea fiscală.</li> <li>• Declinul industriei miniere și siderurgice.</li> <li>• Inexistența incubatoarelor de afaceri.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Creșterea numărului de investitori ca urmare a fenomenului de migrare a acestora dinspre polii Arad și Timișoara către estul regiunii.</li> <li>• Mediaticizarea oportunităților de afaceri.</li> <li>• Construirea autostrăzii Nădlac-Arad-Timișoara-Deva-Sibiu ar avea un impact semnificativ atât pentru dezvoltarea firmelor care pot oferi produse/servicii în faza de construcție a autostrăzii cât și în creșterea atractivității regiunii pentru potențialii investitori.</li> <li>• Reorientarea băncilor în vederea sprijinirii înființării și dezvoltării sectorului IMM prin diversificarea serviciilor bancare.</li> <li>• Întărirea/specializarea instituțiilor care oferă servicii de consultanță.</li> <li>• IMM-urile sunt generatoare de noi locuri de muncă.</li> <li>• Existența unor spații de producție și capacități de producție nefolosite.</li> <li>• Accesul României la Fondurile Structurale și de Coeziune ale Uniunii Europene.</li> <li>• Creșterea competitivității întreprinderilor prin investiții în proiecte de cercetare-dezvoltare-inovare.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Posibilitatea neadaptării la condițiile de calitate impuse de Uniunea Europeană.</li> <li>• Invadarea pieței cu produse din import.</li> <li>• Lipsa unor corelări ale programelor de dezvoltare a infrastructurii și nevoile de echipare a zonei cu potențial de dezvoltare a IMM.</li> <li>• Stabilirea arbitrară a prețurilor/tarifelor serviciilor publice datorită poziției de monopol.</li> <li>• Fiscalitatea împovărătoare.</li> <li>• Forța de muncă angajată la negru.</li> <li>• Instabilitatea legislației.</li> <li>• Competiția neloială datorită pieței negre.</li> <li>• Inexistența unei infrastructuri de cercetare performante scade posibilitățile și apetitul tinerilor cercetători valoroși de a rămâne în România.</li> <li>• Firmele care nu au certificarea unui sistem de management conform standardelor internaționale (ISO 9000, ISO 14000, HACCP, OHSAS 18000, ISO 17799-BS 7799 și/sau ISO 17025) își riscă existența pe o piață concurențială europeană.</li> <li>• Politica fiscală în continuă schimbare face dificilă planificarea eficientă a unei afaceri.</li> </ul>



## Infrastructura

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Majoritatea locuitorilor municipiului Deva sunt conectați la rețeaua de telefonie fixă și mobilă.</li> <li>• Rețea electrică de distribuție a energiei electrice dezvoltată (aparținând Enel Electrica Banat SA) cu tensiuni de 110KW, 20KW, 0.4KW.</li> <li>• Municipiul Deva este străbătut de drumul european E68 și coridorul IV pan-european rutier.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Inexistența unei autostrăzi.</li> <li>• Sisteme necorespunzătoare de epurare a apelor, de colectare și reciclare a deșeurilor menajere.</li> <li>• Servicii insuficient diversificate pentru diferitele categorii de persoane defavorizate.</li> <li>• Inexistența incubatoarelor de afaceri.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dezvoltarea comerțului electronic și a posibilităților de plată electronică a impozitelor.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Necorelarea politicilor macroeconomice (bugetare, monetare și fiscale) cu realitățile și nevoile existente.</li> <li>• Dezvoltare necorespunzătoare a infrastructurii de afaceri.</li> <li>• Creșterile prețurilor la serviciile de telecomunicații și transport.</li> <li>• Existența unor infrastructuri de transport insuficient exploatate.</li> <li>• Costuri ridicate la carburanți și piese de schimb.</li> <li>• Neadaptarea infrastructurii de transport la cererea existentă.</li> <li>• Calitatea slabă a execuției lucrărilor în infrastructura rutieră.</li> </ul>

## Turism

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Populația este deosebit de ospitalieră și prietenoasă.</li> <li>• Municipiul Deva este străbătut de drumul european E68.</li> <li>• Folclorul și tradițiile localității.</li> <li>• Sunt reprezentate majoritatea cultelor religioase prin existența a numeroase biserici.</li> <li>• Existența zonelor protejate – Dealul Cetății, care cuprinde diferite specii rare de floră și faună, Pădurea Bejan, renumită datorită speciei de stejar pufos, unică în Europa și Dealul Colț și Zănoaga; în prezent, aceste situri sunt propuse să facă parte din Rețeaua Natura 2000.</li> <li>• Datorită poziției geografice municipiul Deva poate fi considerat punct de plecare pentru diferite trasee turistice în județ.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Nivel redus de educație a turiștilor în vederea practicării ecoturismului.</li> <li>• Noțiuni reduse de management, legislație, operare pe calculator în vederea rezervării on-line.</li> <li>• Informație și hărți turistice insuficiente.</li> <li>• Lipsa sau slaba calitate a marcajelor turistice.</li> <li>• Infrastructura de acces către obiectivele turistice este slab dezvoltată.</li> <li>• Număr redus de resurse umane specializate în domeniu.</li> <li>• Număr redus de organizații de promovare a turismului.</li> <li>• Lipsa colaborării cu operatorii de turism.</li> <li>• Spații neadecvate pentru depozitarea și reciclarea deșeurilor în zonele turistice.</li> <li>• Degradarea progresivă a patrimoniului cultural-turistic.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Atragerea marilor operatori internaționali de turism în zonă și integrarea municipiului Deva în circuitele turistice internaționale.</li> <li>• Crearea și valorificarea unor circuite turistice tematice.</li> <li>• Conservarea și valorificarea ariilor naturale protejate din municipiul Deva în vederea exploatării acestora ca atracții turistice.</li> <li>• Crearea și promovarea produselor turistice cu specific local.</li> <li>• Potențial de turism cultural-istoric.</li> <li>• Meșteșuguri artisanale.</li> <li>• Implementarea unor trasee de drumeție.</li> <li>• Convergența de interese pentru dezvoltarea turismului.</li> <li>• Dezvoltarea parteneriatului școală – mediu de afaceri turistic.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Întârzieri în privatizarea unităților din turism.</li> <li>• Ofertele de produse turistice ale localității nu sunt competitive la nivel internațional.</li> <li>• Concurență puternică din partea țărilor vecine.</li> <li>• Reticența populației în legătură cu găzduirea de turiști în propria casă.</li> <li>• Confuzie între noțiunile de musafir și turist.</li> <li>• Investiții scăzute în domeniul turismului.</li> </ul>

## Resurse Umane și Piața forței de muncă

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Calificarea profesională prin formare inițială se realizează prin sistemul de învățământ public, (aproape în exclusivitate) acesta asigurând o acoperire foarte bună a tuturor domeniilor de calificare (specializări și meserii) și la toate nivelele de calificare.</li> <li>• Număr mare de licee.</li> <li>• Existența specialiștilor calificați în domeniul consilierii și orientării pentru carieră în municipiul Deva și a ONG-urilor profilate pe formarea și reconversia forței de muncă.</li> <li>• Existența unui număr mare de furnizori de servicii sociale specializate acreditate la nivelul municipiului.</li> <li>• Construirea de blocuri de locuințe sociale și pentru tineret.</li> <li>• Existența unui număr mare de unități de stat și private de îngrijire a sănătății la nivelul municipiului.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Corelarea deficitară a cererii cu oferta de pe piața de muncă.</li> <li>• Nivelul de calificare certificat al forței de muncă, profilul de competențe certificate ale persoanelor aflate în șomaj, în căutarea unui alt loc de muncă nu corespund cerințelor specifice ale angajatorilor.</li> <li>• Oferta de calificare sau reconversie nu este suficient de diversificată și nu există o concurență între ofertanții de formare, această situație fiind un obstacol pentru o ofertă flexibilă și adaptată nevoilor de dezvoltare personală și profesională a clienților.</li> <li>• Ofertanții de formare activează izolat, neexistând o ofertă globală, corelată a acestora și adaptată nevoilor identificate la nivel local.</li> <li>• Lipsa de parteneriate eficiente între școală și mediul de afaceri.</li> <li>• Insuficiența fondurilor destinate activităților de formare.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dezvoltarea învățământului la distanță.</li> <li>• Raportul cost/calitate pentru forța de muncă este avantajos pentru angajatori.</li> <li>• Cadru legislativ flexibil și corelat cu cel european în domeniul calificărilor profesionale prin sistemul de învățământ.</li> <li>• Existența programelor de finanțare din partea Uniunii Europene și finanțare națională pentru resurse umane.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Fluctuațiile de pe piața forței de muncă depind de mișcările pieței europene sau mondiale, atât în cazul întreprinderilor mari, dar mai ales în cazul celor mici și medii.</li> <li>• Extinderea practicării muncii la negru.</li> <li>• Migrarea forței de muncă calificate și mai ales înalt calificate către țările membre ale Uniunii Europene este un proces cu tendințe de creștere având efecte negative pe termen mediu și lung.</li> <li>• Nivelul scăzut al salariilor din învățământ și cercetare.</li> <li>• Balanță negativă natalitate-mortalitate.</li> </ul>

## Calitatea Factorilor de Mediu

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE	OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Capital natural de valoare deosebită din punct de vedere al biodiversității, peisajului resurselor de apă, etc.</li> <li>• Municipiul Deva este situat pe malul stâng al râului Mureș, la poalele „Dealului Cetății”- monument al naturii și istoric cu valoare turistică deosebită.</li> <li>• Existența în apropierea orașului, la aproximativ 10 km distanță, a Parcului Dendrologic Simeria care adăpostește mai multe specii rare de floră din lume.</li> <li>• Prezența resursei umane specializate în protecția mediului (cadre didactice, experți, specialiști de mediu, ONG-uri).</li> <li>• Reabilitarea și modernizarea sistemului de apă și canalizare din municipiul Deva cu finanțare de la Uniunea Europeană prin programul ISPA.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Nivelul scăzut al managementului informației de mediu.</li> <li>• Nivelul scăzut al conștiinței publicului pentru problemele de mediu locale.</li> <li>• Număr redus de colaborări între Inspectoratul Școlar Județean Hunedoara, Primăria Municipiului Deva și partenerii cu responsabilități în protecția mediului în vederea derulării programelor de educație ecologică.</li> <li>• Lipsa politicilor pentru minimizarea/reciclarea deșeurilor rezultate din activitățile economice.</li> <li>• Probleme nesoluționate de depozitare și reciclare a deșeurilor la nivel de județ.</li> <li>• Sisteme de canalizare și stații pentru epurarea apei învechite din punct de vedere fizic și moral.</li> <li>• Inexistența unui sistem de monitorizare adecvat pentru a utiliza informațiile legate de mediu.</li> <li>• Inexistența unei rampe ecologice de depozitare a deșeurilor sau sisteme de colectare selectivă a deșeurilor direct de la populație.</li> <li>• Companiile mari nu sunt dotate cu echipament pentru protecția mediului și mai ales vechile societăți aflate încă în funcționare.</li> <li>• Lipsa lucrărilor pentru combaterea eroziunii solului și a alunecărilor de teren.</li> <li>• Puține firme/instituții au implementat sistemul de management de mediu (ISO 14000).</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Promovarea investițiilor de mediu în anumite zone de risc ecologic.</li> <li>• Disponibilitatea resursei umane pentru activități de reconversie profesională spre așa numitele „meserii verzi”.</li> <li>• Existența proiectelor pentru construcția și modernizarea stațiilor de epurare a apei.</li> <li>• Elaborarea și implementarea unor programe de gestiune a deșeurilor urbane și industriale, cu accent pe reciclarea și re folosirea produselor și materialelor.</li> <li>• Elaborarea și implementarea unor programe de acțiune privind protecția mediului împreună cu instituțiile abilitate.</li> <li>• Posibilitatea de accesare a fondurilor guvernamentale și/sau externe nerambursabile în scopul soluționării problemelor de mediu.</li> <li>• Existența unor organizații neguvernamentale cu profil ecologic și de protecția mediului.</li> <li>• Existența în municipiul Deva a unei filiale a Universității Ecologice București în cadrul căreia se desfășoară cursuri cu profil de mediu sau tehnologii folositoare mediului.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Echiparea inadecvată a agenților economici în cazul unui potențial mare de poluare.</li> <li>• Pericolul unui dezastru ecologic și inexistența unor structuri care să intervină în situația unui dezastru ecologic.</li> </ul>

# **STRATEGIA DE DEZVOLTARE A MUNICIPIULUI DEVA PENTRU PERIOADA 2007-2013**

## **SCOP**

Strategia de Dezvoltare a Municipiului Deva a fost elaborată în vederea stabilirii direcțiilor de dezvoltare socio-economică a municipiului pentru perioada 2007-2013 și de fundamentare a accesului Municipiului Deva la programele guvernamentale și la Fondurile Structurale și de Coeziune ale Uniunii Europene.

## **OBIECTIVE SPECIFICE:**

1. Realizarea de investiții în infrastructura urbană care să permită atragerea investitorilor străini și dezvoltarea mediului de afaceri;
2. Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, asigurarea de oportunități egale pentru toate categoriile sociale și îmbunătățirea nivelului de trai al populației;
3. Promovarea turismului, îmbunătățirea și conservarea calității factorilor de mediu;
4. Consolidarea relațiilor de cooperare cu localitățile înfrățite și atragerea altor localități în programe de înfrățire cu beneficii pentru toți partenerii implicați;
5. Accesarea programelor de finanțare guvernamentală și europeană în vederea atragerii de resurse financiare în zonă.

## **AXELE STRATEGICE IDENTIFICATE:**

- I. Infrastructura de transport și energie**
- II. Competitivitatea economică**
- III. Turismul**
- IV. Relațiile de cooperare**
- V. Dezvoltarea zonelor periurbane ale municipiului Deva**
- VI. Dezvoltarea resurselor umane și a serviciilor sociale**
- VII. Mediul înconjurător**
- VIII. Dezvoltarea urbană**

## Axa strategică I. Infrastructura de transport și energie

OBIECTIVE	DOMENII DE ACTIVITATE	ACȚIUNI
<b>I.1. Infrastructura de transport rutier</b>	<b>I.1.1. Integrarea în sistemul european de transport a infrastructurii de transport rutier din municipiul Deva</b>	I.1.1.1. Construirea autostrăzii regionale Nădlac-Arad-Timișoara-Lugoj-Deva (coridorul IV Pan – European); I.1.1.2. Creșterea capacității de circulație a drumului european E68 și fluidizarea circulației rutiere prin construirea unui pasaj denivelat și lărgirea la 4 benzi a sectoarelor de trafic intens.
	<b>I.1.2. Reabilitarea infrastructurii de transport de interes local</b>	I.1.2.1. Reabilitarea/modernizarea drumurilor aflate în gestiunea autorității publice locale; I.1.2.2. Dezvoltarea sistemului de transport rutier interurban de călători; I.1.2.3. Asigurarea accesului către toate satele aparținătoare municipiului Deva; I.1.2.4. Asigurarea siguranței traficului rutier: semnalizarea drumurilor și alte acțiuni de siguranță pentru sectoarele de drumuri periculoase.
<b>I.2. Infrastructura de transport feroviar</b>	<b>I.2.1. Extinderea și modernizarea rețelei de cale ferată</b>	I.2.1.1. Modernizarea rețelei feroviare existente; I.2.1.2. Construirea rețelelor feroviare de acces spre zonele reprezentând obiective industriale; I.2.1.3. Achiziționarea și instalarea echipamentelor specifice pentru centre de electrificare (substații de tracțiune, posturi de secționare și subsecționare, echipamente de telemecanizare, posturi dispecer energetic feroviar).
	<b>I.2.2. Îmbunătățirea calității serviciilor oferite de transportul feroviar</b>	I.2.2.1. Modernizarea / renovarea gării din municipiul Deva; I.2.2.2. Mărirea gradului de siguranță și îmbunătățirea serviciilor oferite călătorilor; I.2.2.3. Înlocuirea actualelor vagoane cu trenuri ușoare și rapide.
<b>I.3. Infrastructura de transport aerian</b>	<b>I.3.1. Îmbunătățirea infrastructurii de transport aerian de interes local</b>	I.3.1.1. Investiții pentru dezvoltarea specifică a aeroportului Săulești, destinat activităților aviatice sportive.
<b>I.4. Infrastructura energetică</b>	<b>I.4.1. Reorganizarea și dezvoltarea sistemului energetic în condiții de eficiență economică și de protecție a mediului în municipiul Deva</b>	I.4.1.1. Extinderea rețelelor de iluminat existente; I.4.1.2. Retehnologizarea și modernizarea sistemului de transport și distribuție a energiei electrice; I.4.1.3. Investiții în sistemul de distribuție a energiei electrice.

## Axa strategică II. Competitivitatea economică

OBIECTIVE	DOMENII DE ACTIVITATE	ACȚIUNI
<b>II.1. Dezvoltarea mediului economic din municipiul Deva</b>	<b>II. 1.1. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri</b>	<p>II.1.1.1. Crearea de parcuri științifice și tehnologice;</p> <p>II.1.1.2. Crearea și specializarea centrelor de afaceri;</p> <p>II.1.1.3. Crearea incubatoarelor de afaceri.</p>
	<b>II. 1.2. Sprijinirea investițiilor în municipiul Deva</b>	<p>II.1.2.1. Sprijin acordat de autoritățile locale pentru atragerea investitorilor strategici în Municipiul Deva,</p> <p>II.1.2.2. Elaborarea la nivel local de strategii pentru atragerea investițiilor;</p> <p>II.1.2.3. Dezvoltarea de relații de parteneriat între sectorul public și cel privat în activitatea de atragere a investițiilor străine;</p> <p>II.1.2.4. Realizarea de materiale și acțiuni promoționale destinate atragerii de investitori străini în Municipiul Deva;</p> <p>II.1.2.5. Realizarea unui sistem informatic a locațiilor disponibile și a facilităților oferite investitorilor;</p> <p>II.1.2.6. Reutilizarea spațiilor, activelor și a suprafețelor de teren devenite disponibile în urma închiderii minelor neviabile în scopul dezvoltării de activități economice alternative.</p>
	<b>II.1.3. Dezvoltarea de servicii pentru mediul anteprenorial</b>	<p>II.1.3.1. Consiliere privind dezvoltarea spiritului anteprenorial;</p> <p>II.1.3.2. Extinderea gamei serviciilor de consultanță și formare pentru IMM.-uri și micro-întreprinderi;</p> <p>II.1.3.3. Dezvoltarea capacității întreprinderilor în domeniile: planificarea afacerilor, marketing, management, design, export;</p> <p>II.1.3.4. Dezvoltarea și implementarea unui sistem de asigurare a cofinanțării proiectelor finanțate din fonduri structurale pentru IMM și micro-întreprinderi susținut de către bănci;</p> <p>II.1.3.5. Sprijin pentru implementarea standardelor UE în domeniul calității și protecției mediului;</p> <p>II.1.3.6. Înființarea și dezvoltarea de centre de promovare, formare și consultanță în afaceri;</p> <p>II.1.3.7. Crearea/extinderea de centre expoziționale și organizarea de târguri tematice cu participare internațională;</p> <p>II.1.3.8. Traininguri specifice în domeniul managementului de proiect și accesarea Fondurilor Structurale;</p> <p>II.1.3.9. Creșterea accesului pe piețele externe și sprijinirea eforturilor de internaționalizare ale întreprinderilor, în special a celor competitive;</p>

		II.1.3.10. Integrarea firmelor multinaționale în economia locală.
	<b>II.1.4. Dezvoltarea activităților productive</b>	II.1.4.1. Sprijin pentru achiziția de echipamente, utilaje, tehnologii în domeniul producției; II.1.4.2. Sprijin pentru achiziționarea de brevete, mărci, licențe, franchise, patente; II.1.4.3. Restructurarea capacităților de producție și îmbunătățirea performanțelor tehnologice în sectorul mineritului;
<b>II. 2. Dezvoltarea activității de cercetare – dezvoltare - inovare</b>	<b>II. 2.1. Crearea și dezvoltarea infrastructurii de inovare, comunicații și IT</b>	II.2.1.1. Dezvoltarea infrastructurii de inovare: centre de inovare, cercetare/dezvoltare și transfer tehnologic; II.2.1.2. Realizarea de rețele locale de comunicații și implementarea aplicațiilor integrate de e-administration; II.2.1.3. Încurajarea asocierii dintre întreprinderile unui sector și formarea de clustere sectoriale; II.2.1.4. Înființarea de incubatoare pentru întreprinderi bazate pe tehnologie (high-tech, tehnologii emergente), cu accent pe „spin-off”-urile (idei de afaceri) provenite din universitățile cu filiale în Municipiul Deva; II.2.1.5. Dezvoltarea unei rețele de centre de transfer tehnologic în Municipiul Deva.
	<b>II.2.2. Structura ofertei de cercetare/ dezvoltare/ inovare</b>	II.2.2.1. Elaborarea unui Ghid Local și participarea la elaborarea Ghidului Regional de produse și servicii de cercetare-dezvoltare-inovare oferite mediului de afaceri; II.2.2.2. Dezvoltarea de proiecte colective de cercetare-dezvoltare-inovare de către unitățile de cercetare, în beneficiul unui grup mare de întreprinderi dintr-un anumit sector; II.2.2.3. Constituirea Birourilor de Transfer Tehnologic (în special în cadrul universităților) și a unităților de cercetare, precum și conectarea lor într-o rețea regională; II.2.2.4. Atragerea de finanțări/granturi pentru organizarea de seminarii de instruire pe tematici legate de transferul de tehnologie și dezvoltarea abilităților referitoare la Programul Cadru 7 și a altor programe similare.
	<b>II.2.3. Sprijinirea culturii de inovare și a proiectelor inovative în întreprinderi</b>	II.2.3.1. Creșterea competitivității întreprinderilor prin investiții în proiecte de cercetare-dezvoltare-inovare; II.2.3.2. Realizarea de acțiuni de promovare și diseminare a culturii de inovare: - Organizarea de evenimente după modelul unor proiecte europene similare; - Realizarea de broșuri/informări /materiale promoționale referitoare la bune practici în domeniul inovării care se



		<p>regăsesc în structuri, proiecte, parteneriate, rețele active la nivel regional;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Acordarea anuală a Premiului Inovării.</li> </ul> <p>II.2.3.3. Stimularea și susținerea activităților novatoare în cadrul întreprinderilor și a proiectelor de cooperare între mediul de cercetare și IMM-uri;</p> <p>II.2.3.4. Facilitarea introducerii managementului inovării în întreprinderi, prin acțiuni specifice ( planuri strategice de inovare, diagnostice tehnologice, informări);</p> <p>II.2.3.5. Promovarea modelelor de succes privind tranziția de la producția de tip „lohn” la producția proprie.</p>
--	--	---

## Axa strategică III. Turismul

OBIECTIVE	DOMENII DE ACTIVITATE	ACȚIUNI
<b>III.1. Infrastructura de turism</b>	<b>III. 1.1. Amenajarea rețelei de drumuri de acces, a parcărilor și a sistemelor de marcaj în zonele turistice</b>	III.1.1.1. Refacerea infrastructurii rutiere de acces spre obiectivele turistice din municipiul Deva cu scopul de a le include în circuitul turistic regional și național; III.1.1.2. Construirea de parcuri în zonele turistice din municipiul Deva; III.1.1.3. Crearea și dezvoltarea infrastructurii necesare ariilor protejate „Dealul Cetății”, „Pădurea Bejan” și „Dealul Colț și Zănoaga”, incluse în rețeaua Natura 2000, precum și a Muzeului Civilizației Dacice și Romane; III.1.1.4. Înființarea unui centru de informare turistică; III.1.1.5. Sistem integrat de marcare și inscripționare în mai multe limbi a căilor de acces către obiectivele turistice din municipiu; III.1.1.6. Extinderea panourilor stradale tip „city-light”.
	<b>III. 1.2. Crearea și reabilitarea obiectivelor turistice</b>	III.1.2.1 Restaurarea obiectivelor cu valoare culturală, turistică și istorică din municipiul Deva în vederea (re)introducerii acestora în circuitul turistic (ex: Reabilitarea zonei „Dealul Cetății”, monument al naturii și istoric cu valoare turistică ridicată din municipiul Deva); III.1.2.2. Reabilitarea spațiilor de cazare cu potențial turistic; III.1.2.3. Restaurarea/reabilitarea clădirilor cu valoare istorică din municipiul Deva și introducerea acestora în circuitul turistic; III.1.2.4. Reabilitarea siturilor istorice, incluzând accesul, restaurarea exterioară și interioară, iluminarea, semnalizarea acestora, crearea unor puncte de recepție a turiștilor, săli pentru expoziții (ex: realizarea unui punct de informare la stația de pornire a ascensorului pe Dealul Cetății Deva și marcarea traseelor turistice spre Cetatea Devei); III.1.2.5 Modernizarea/crearea dotărilor de agrement în zonele de interes turistic.
<b>III. 2. Creșterea competitivității sectorului turistic</b>	<b>III. 2.1. Diversificarea ofertei turistice regionale și dezvoltarea mediului de afaceri în turism</b>	III.2.1.1. Crearea și promovarea produselor turistice cu specific local; III.2.1.2. Diversificarea și creșterea calității ofertei turistice locale prin realizarea unor pachete turistice competitive și activități de promovare turistică.
	<b>III.2.2. Calificarea personalului în turism</b>	III.2.2.1. Formarea profesională a resurselor umane din domeniul turismului; III. 2.2.2. Crearea unui Centru de Promovare și instruire în

		domeniul turismului realizat în parteneriat cu institutele de învățământ superior, administrația locală, precum și cu firmele private.
	<b>III.2.3. Implementarea unui sistem de dezvoltare și promovare turistică pentru municipiul Deva</b>	III.2.3.1. Încurajarea creării de rețele și structuri locale în vederea dezvoltării și promovării turismului; III.2.3.2. Elaborarea de strategii locale de dezvoltare turistică și punerea în practică a acestora; III.2.3.3. Sprijinirea instrumentelor și acțiunilor promoționale: broșuri, site-uri internet, hărți turistice, ghiduri turistice; III.2.3.4. Promovarea produselor turistice din municipiul Deva în plan național și internațional.
<b>III.3. Relansarea sectorului turistic prin dezvoltarea turismului de nișă</b>	<b>III.3.1. Dezvoltarea turismului din zonele periurbane ale municipiului Deva</b>	III.3.1.1. Sprijinirea asociațiilor familiale, proprietarilor de pensiuni și microîntreprinderilor din mediul periurban al municipiului Deva pentru a oferi diverse produse și servicii turistice care promovează specificul zonei; III.3.1.2. Valorificarea prin turism a creației artistice, meșteșuguri populare, arhitectură populară și a manifestărilor folclorice; III.3.1.3. Organizarea unor campanii de informare și promovare a turismului.
	<b>III.3.3. Conservarea și valorificarea ariilor naturale protejate din Deva în vederea exploatării acestora ca atracții turistice</b>	III.3.3.1. Crearea unor centre pentru informarea turiștilor în cadrul ariilor naturale protejate (ex. Dealul Cetății Deva, Pădurea Bejan); III.3.3.2. Amenajarea potecilor și pasarelelor pentru trasee în cadrul ariilor naturale protejate; III.3.3.3. Marcarea și semnalizarea ariilor naturale protejate; III.3.3.4. Amenajarea unor locuri pentru popasul turiștilor în cadrul ariilor naturale protejate.
	<b>III.3.4. Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii bazelor de tratament/recuperare medicală</b>	III.3.4.1. Reabilitare fațadă, lucrări exterioare și lucrări interioare de modernizare la secția de Reumatologie și Recuperare Medicală Baia Sărată Deva; III.3.4.1. Retehnologizarea bazelor de tratament existente.

## Axa strategică IV. Relațiile de cooperare

OBIECTIVE	DOMENII DE ACTIVITATE	ACȚIUNI
<p><b>IV. 1. Consolidarea relațiilor existente cu localitățile înfrățite.</b></p>	<p><b>IV.1.1 Domeniile de activitate:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- cultură</li> <li>- istorie</li> <li>- viață socială</li> <li>- sport</li> <li>- învățământ</li> <li>- sănătate</li> <li>- economie</li> </ul>	<p>IV.1.1.1. Întâlniri, vizite reciproce cu orașele înfrățite din Franța, China, Ungaria, unde se pun în discuție proiectele programate precum și definirea noilor orientări ale acestor înfrățiri;</p> <p>IV.1.1.2. Proiectele se derulează sub forma unor manifestări cultural-sportive cu sprijinul unor asociații, cluburi și unde se desfășoară diverse simpozioane de informare socio-culturală, istorică, manifestări, expoziții, spectacole;</p> <p>IV.1.1.3. În învățământ și sănătate - colaborare între instituții, schimburi de informații prin internet, călătorii de studii, spectacole de dansuri populare și instrumentale; în domeniul economic – întâlniri, legături între întreprinderi și instituții interesate de noi tehnologii, proiecte europene.</p>
<p><b>IV.2. Realizarea de noi parteneriate și relații de colaborare cu alte localități din Uniunea Europeană.</b></p>	<p><b>IV.1.1 Domeniile de activitate:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- cultură</li> <li>- istorie</li> <li>- viață socială</li> <li>- sport</li> <li>- învățământ</li> <li>- sănătate</li> <li>- economie</li> </ul>	<p>IV.1.1.1. Unul din principalele obiective este realizarea de noi parteneriate și relații de colaborare cu localități din Uniunea Europeană cum ar fi: Italia, Belgia, Olanda, Spania;</p> <p>IV.1.1.2. Întregul ansamblu de schimburi va avea ca punct de sprijin dispozitivele specifice realizate de Uniunea Europeană;</p> <p>IV.1.1.3. Se vor avea în vedere toate posibilitățile oferite de Uniunea Europeană, atât în plan tehnic, cât și financiar.</p>

## Axa strategică V. Dezvoltarea zonelor periurbane ale municipiului Deva

OBIECTIVE	DOMENII DE ACTIVITATE	ACȚIUNI
<b>V.1. Dezvoltarea infrastructurii în mediul periurban al municipiului Deva</b>	<b>V. 1.1. Dezvoltarea infrastructurii de acces în zonele periurbane ale municipiului Deva</b>	V.1.1.1 Crearea și modernizarea drumurilor din interiorul zonelor periurbane ale municipiului Deva și a celor vicinale; V.1.1.2. Extinderea și modernizarea rețelelor de transport în comun; V.1.1.3. Construirea sau modernizarea de stații de autobuz și a locurilor de refugiu.
	<b>V.1.2. Dezvoltarea infrastructurii de servicii publice periurbane</b>	V.1.2.1 Amenajarea de spații pentru organizarea de târguri, spații de joacă pentru copii; V.1.2.2. Construirea/modernizarea și reabilitarea căminelor culturale; V.1.2.3. Înființarea, amenajarea și renovarea centrului civic; V.1.2.4. Investiții aferente așezămintelor și serviciilor culturale; V.1.2.5. Investiții aferente serviciilor de bază: - investiții noi și dotări pentru economia socială (centre de îngrijire copii și persoane cu nevoi speciale); - investiții pentru servicii de administrație locală (dotarea cu utilaje și echipamente pentru serviciile de dezăpezire, întreținere spații verzi).
	<b>V.1.3. Dezvoltarea infrastructurii edilitare, de comunicații și de energie</b>	V.1.3.1. Construcția și modernizarea infrastructurilor de apă/apă uzată (alimentare cu apă inclusiv stații de tratare a apei, canalizare, stații de epurare); V.1.3.2. Construcția și/sau modernizarea rețelei publice locale de alimentare cu gaz; V.1.3.3. Alimentare cu energie electrică a fermelor agricole.
	<b>V.1.4. Dezvoltarea infrastructurii hidrotehnice și hidroameliorative</b>	V.1.4.1. Lucrări de combatere și prevenire a inundațiilor în zonele de risc; V.1.4.2. Măsuri de combatere a eroziunii și a alunecărilor de teren; V.1.4.3. Susținerea lucrărilor de irigații și desecări în zonele expuse riscului de secetă sau exces de umiditate.
<b>V.2. Diversificarea și dezvoltarea activităților economice din mediul periurban al municipiului Deva</b>	<b>V.2.1. Dezvoltarea activităților agricole</b>	V.2.1.1. Modernizarea exploatațiilor agricole: - construcții și modernizări de ferme: cultura mare, legumicole, ferme zootehnice (bovină lapte, carne), agricultura ecologică, sere, plantații de pomi fructiferi; - achiziția de tractoare noi, mașini, utilaje, instalații, echipamente și accesorii pentru ferme; V.2.1.2. Sprijinirea fermelor agricole de semisubzistență

		<p>pentru a deveni ferme comerciale;</p> <p>V.2.1.3. Creșterea competitivității sectorului agricol prin sprijinirea tinerilor fermieri în dezvoltarea afacerilor;</p> <p>V.2.1.4. Creșterea și dezvoltarea de rețele de producție și distribuție a produselor biologice alimentare și tehnice; respectarea cerințelor specifice de agro-mediu;</p> <p>V.2.1.5. Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere; procesare lapte; procesare legume – fructe;</p> <p>V.2.1.6. Înființarea grupurilor de producători pentru legume, apicultură și zootehnie (bovine lapte, carne): depozit de legume – fructe.</p>
	<p><b>V.2.2. Diversificarea activităților economice non-agricole</b></p>	<p>V.2.2.1. Investiții pentru încurajarea și dezvoltarea turismului și agro-turismului;</p> <p>V.2.2.2. Promovarea și dezvoltarea activității meșteșugărești, de artizanat și a altor activități tradiționale cu specific local;</p> <p>V.2.2.4. Procesarea industrială a produselor lemnoase;</p> <p>V.2.2.5. Servicii pentru populația rurală (facilitate de petrecerea timpului liber, croitorie, frizerie, cizmărie, etc.).</p>
<p><b>V.3. Îmbunătățirea calității vieții prin asistență specifică în mediul periurban al municipiului Deva</b></p>	<p><b>V.3.1. Asigurarea accesului populației din zonele periurbane la cultură și la servicii de sănătate și educație la nivelul celor urbane</b></p>	<p>V.3.1.1. Asigurarea accesului populației la servicii de sănătate prin crearea și modernizarea dispensarelor;</p> <p>V.3.1.2. Asigurarea accesului populației la servicii de educație;</p> <p>V.3.1.3. Asigurarea accesului populației la cultură.</p>
	<p><b>V.3.2. Dezvoltarea capitalului uman din mediul periurban al municipiului Deva</b></p>	<p>V.3.2.1. Realizarea de acțiuni de instruire profesională și de informare;</p> <p>V.3.2.2. Încurajarea fermierilor și antreprenorilor din mediul periurban să apeleze la firme de consultanță;</p> <p>V.3.2.3. Campanii de informare și promovare a oportunităților de afaceri din mediul periurban.</p>
<p><b>V.4. Implicarea populației locale în procesul dezvoltării zonelor periurbane ale municipiului Deva</b></p>	<p><b>V.4.1. Elaborarea și implementarea de strategii locale de dezvoltare</b></p>	<p>V.4.1.1. Sprijinirea autorităților locale în activitatea de elaborare a strategiilor locale;</p> <p>V.4.1.2. Dezvoltarea și implementarea (inclusiv monitorizarea) programelor locale pentru dezvoltarea zonelor periurbane;</p> <p>V.4.1.3. Dezvoltarea de parteneriate între mai multe unități administrativ-teritoriale în vederea dezvoltării în comun a unor proiecte.</p>

## Axa strategică VI. Dezvoltarea Resurselor Umane și a Serviciilor Sociale

OBIECTIVE	DOMENII DE ACTIVITATE	ACȚIUNI
<b>VI.1. Asigurarea accesului la educație și formare a populației municipiului Deva</b>	<b>VI.1.1. Reabilitarea infrastructurii de educație</b>	VI.1.1.1. Modernizarea și/sau extinderea tuturor unităților de învățământ (inclusiv grădinițe); VI.1.1.2. Dotarea cu echipamente moderne a centrelor de formare și calificare; VI.1.1.3. Dotarea unităților școlare cu sisteme de încălzire centrală și modernizarea facilităților sanitare din cadrul unităților de învățământ; VI.1.1.4. Echiparea sălilor de clasă, laboratoarelor, bibliotecilor școlare, sălilor de sport; VI.1.1.5. Măsuri specifice în școli pentru a asigura accesul la educație al elevilor cu dizabilități.
	<b>VI.1.2. Modernizarea procesului de învățământ obligatoriu și post - obligatoriu</b>	VI.1.2.1. Adaptarea curriculei și metodologiei folosite în învățământul obligatoriu și post-obligatoriu la cerințele angajatorilor; VI.1.2.2. Îmbunătățirea competențelor și specializarea resurselor umane din educație; VI.1.2.3. Corelarea ofertei educaționale cu aspirațiile beneficiarilor, precum și cu cerințele viitoare ale economiei; VI.1.2.4. Promovarea parteneriatelor (de tip parteneriat școală - autorități locale, școală - părinți, școală - agenți economici, școală - societate civilă, etc.).
	<b>VI.1.3. Implementarea la nivel local al Cadrului European al Calificărilor Pentru promovarea învățării pe parcursul întregii vieți</b>	VI.1.3.1. Implementarea programelor de educație, formare și învățare pe parcursul vieții în concordanță cu Cadrul European al Calificărilor, ceea ce va facilita transferul și recunoașterea calificărilor cetățenilor; VI. 1.3.2. Creșterea participării la educație și la formarea profesională inițială și continuă.
	<b>VI.1.4. Modernizarea învățământului profesional și tehnic (TVET)</b>	VI.1.4.1. Corelarea ofertei de formare profesională prin TVET cu cererea pieței, astfel încât să fie acoperite domeniile prioritare de dezvoltare economică specifice municipiului Deva; VI.1.4.2. Elaborarea și livrarea în parteneriat a unor module de curriculum în concordanță cu nevoile angajatorilor.
<b>VI.2. Creșterea gradului de</b>	<b>VI.2.1. Creșterea competitivității</b>	VI.2.1.1. Încurajarea mobilității geografice și a mobilității ocupaționale;

<b>ocupare la nivelul municipiului Deva</b>	<b>resurselor umane și adaptarea acestora la cererea de pe piața forței de muncă locale</b>	<p>VI.2.1.2. Elaborarea unor programe de formare și de calificare în acord cu nevoile specifice ale angajatorilor;</p> <p>VI.2.1.3. Sprijinirea absolvenților pentru găsirea unui loc de muncă;</p> <p>VI.2.1.4. Organizarea de module de recalificare/reconversie, perfecționare consiliere și orientare pentru șomeri;</p> <p>VI.2.1.5. Sporirea interesului angajatorilor și a altor actori cheie pentru eficientizarea investițiilor în capitalul uman;</p> <p>VI.2.1.6. Promovarea unei culturi preventive de securitate și sănătate în muncă la nivelul tuturor angajaților în vederea asigurării unui mediu de lucru sănătos și sigur;</p> <p>VI.2.1.7. Combaterea muncii la negru și a exploatării copiilor prin muncă;</p>
	<b>VI.2.2. Servicii de consiliere, orientare și informare privind cariera</b>	<p>VI.2.2.1. Dezvoltarea abilităților resurselor umane din educație pentru activitățile de consiliere și orientare pentru carieră.</p>
<b>VI.3. Dezvoltarea sistemului de servicii publice urbane</b>	<b>VI.3.1. Reabilitarea infrastructurii sociale</b>	<p>VI.3.1.1. Lucrări de renovare a spitalelor și a altor unități sanitare vechi (ex: Reparații capitale la Secția de Pneumofiziologie/Ortopedie/Cardiologie/Chirurgie din cadrul Spitalului Județean Deva; Reparații capitale la Spitalul Nou Deva, etc);</p> <p>VI.3.1.2. Crearea/extinderea infrastructurii adiacente în unitățile spitalicești existente;</p> <p>VI.3.1.3. Dotarea cu echipamente medicale specializate;</p> <p>VI.3.1.4. Modernizarea unităților sanitare (mobilier, utilități clinice, etc.);</p> <p>VI.3.1.5. Construirea și/sau reabilitarea clădirilor și dotarea cu echipamente a unor spații și clădiri pentru servicii sociale, asistență socială, culturale și de formare-orientare a categoriilor defavorizate (cămine de bătrâni, cantine sociale, centre de zi pentru tineri, centre destinate grupurilor dezavantajate, copiilor abandonați, persoanelor cu handicap, femeilor și copiilor maltratați, oamenilor străzii, etc.);</p> <p>VI.3.1.6. Îmbunătățirea calității serviciilor oferite de sistemele de urgență existente la nivel local;</p> <p>VI.3.1.7. Dezvoltarea serviciilor integrate de tip SMURD;</p> <p>VI.3.1.8. Îmbunătățirea calității serviciilor oferite de unitățile de asistență socială existente la nivel local ( ex: Serviciul Public Local de Asistență Socială – SPLAS, subordonat Consiliului Local Deva) - direcții de acțiune:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Dezvoltarea serviciului de consiliere;</li> <li>- Realizarea unui Compartiment de consiliere pentru beneficiarii de servicii sociale din cadrul SPLAS; perfecționarea continuă a personalului prin participarea la cursuri de perfecționare, seminarii și conferințe în</li> </ul>



		<p>domeniul social, în vederea îmbunătățirii serviciilor sociale acordate;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Crearea unei baze de date gen rețea între instituții care oferă prestații sociale beneficiarilor;</li> <li>- Identificarea persoanelor aflate în situații de criză; luarea în evidență și acordarea prestațiilor sociale prevăzute de lege; acordarea de locuințe sociale; acordarea asistenței sociale la domiciliu pentru persoane vârstnice; realizarea unui Adăpost de noapte pentru oamenii străzii;</li> <li>- Acordarea prestațiilor sociale și a altor prestații stabilite prin lege; acordare consiliere părinților aflați în risc de abandon al copilului;</li> <li>- Sprijinirea membrilor de familie aflați în dificultate ca urmare a actelor de violență în familie; consiliere juridică, psihologică și asistență socială pentru reinserta socială a victimelor;</li> <li>- Identificarea și selecția beneficiarilor; elaborarea și implementarea planului individual de servicii pentru beneficiari, stabilirea procedurilor și instrumentelor de lucru; realizarea unui centru de zi pentru persoane vârstnice;</li> <li>- Formarea continuă a personalului angajat și instruirea asistenților personali pentru persoanele cu handicap de către personal specializat; monitorizarea asistenților personali; aplicarea prevederilor legale pentru realizarea accesibilităților mediului fizic pentru persoanele cu handicap; realizarea unui centru de recuperare pentru persoanele cu handicap;</li> <li>- Dezvoltarea parteneriatului cu asociații și organizații neguvernamentale; organizarea de manifestări de socializare pentru vârstnici; crearea unui fond de solidaritate comunitară pentru persoanele/famiile în situații de criză; promovarea acțiunilor în mass-media.</li> </ul> <p>Ex: Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Hunedoara – DGASPC – direcții de acțiune:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Demararea procedurilor de transfer a serviciilor de zi din subordinea DGASPC în subordinea Consiliilor Locale;</li> <li>- Campanii de sensibilizare și conștientizare a riscurilor la care sunt expuși copiii ai căror părinți muncesc în străinătate; distribuirea materialelor părinților care solicită plecarea la muncă în străinătate/famiilelor în cadrul cărora rămâne copilul în îngrijire;</li> <li>- Campanie de combatere a discriminării și promovării atitudinii pozitive pentru populația rromă;</li> <li>- Încurajarea voluntariatului la nivelul comunităților locale pentru desfășurarea de activități de sprijin al familiilor și</li> </ul>
--	--	---

		<p>copilului în situație de risc, cu precădere în situații de criză;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Campanie de mediatizare având ca temă fenomenul cerșetoriei/vagabondajului/prostituției/copiii străzii, în vederea responsabilizării părinților și a comunității locale;</li> <li>- Derularea Campaniilor de educație privind drepturile Copilului;</li> <li>- Identificarea și combaterea celor mai grave forme de muncă în rândul copiilor;</li> <li>- Campanii de informare și sensibilizare a populației cu privire la fenomenul exploatării prin muncă și la modalitățile de combatere;</li> <li>- Campanie de informare a prevederilor legii privind prevenirea și combaterea violenței în familie.</li> </ul>
	<p><b>VI.3.2. Combaterea excluziunii sociale</b></p>	<p>VI.3.2.1. Facilitarea participării la formare profesională pentru elevii care provin din grupuri dezavantajate;</p> <p>VI.3.2.2. Acordarea de burse de sprijin pentru elevii cu o situație materială precară;</p> <p>VI.3.2.3. Dezvoltarea și/sau crearea de servicii destinate îmbunătățirii calității vieții pentru anumite categorii distincte (minori, batrâni, persoane cu handicap, etc.);</p> <p>VI.3.2.4. Oferirea de șanse de reconversie, recalificare, completarea studiilor, obținerea unei prime calificări persoanelor excluse sau cu dificultăți în integrare socio-profesională;</p> <p>VI.3.2.5. Susținerea unor măsuri pentru reducerea gradului de excluziune socială;</p> <p>VI.3.2.6. Integrarea pe piața muncii a persoanelor care provin din grupuri dezavantajate (șomeri cu vârsta de peste 45 de ani, persoane cu handicap, minoritatea rromă, etc.).</p>

## Axa strategică VII. Mediul înconjurător

OBIECTIVE	DOMENII DE ACTIVITATE	ACȚIUNI
<b>VII.1. Rezolvarea problemelor sectoriale de mediu</b>	<b>VII.1.1. Rezolvarea problemelor din domeniul apei</b>	VII.1.1.1. Implementarea unor proiecte pilot pentru experimentarea unor sisteme alternative de epurare a apelor uzate; VII.1.1.2. Satisfacerea cerințelor de apă ale populației urbane și rurale; VII.1.1.3. Realizarea stației de epurare a apelor uzate tehnologice și a celor rezultate de la spălarea mașinilor și utilajelor la exploatarea miniere din zonă; VII.1.1.4. Reabilitarea sistemelor de captare a apei utilizată în scop potabil; VII.1.1.5. Realizarea alimentării cu apă potabilă în sistem centralizat pentru gospodăriile individuale; VII.1.1.6. Elaborarea unui plan de acțiune pentru îmbunătățirea calității apelor subterane; VII.1.1.7. Realizarea de sisteme de colectare și epurare a apelor uzate provenite de la gospodăriile individuale; VII.1.1.8. Inventarierea tuturor surselor individuale de alimentare cu apă potabilă din mediul urban și rural; VII.1.1.9. Reabilitarea vechilor rețele și realizarea de noi rețele de distribuție a apei potabile; VII.1.1.10. Proiectarea și implementarea unor rețele de monitorizare a calității apelor subterane în perimetrele afectate de poluare.
	<b>VII.1.2. Rezolvarea problemelor din domeniul aerului</b>	VII.1.2.1. Elaborarea schemelor de reducere a emisiilor de COV rezultate din activitățile de industrie; VII.1.2.2. Întărirea capacității de supraveghere a calității aerului la nivel local prin reabilitarea și echiparea Rețelei Locale de monitorizare a calității aerului, conform standardelor UE; VII.1.2.3. Realizarea sau optimizarea instalațiilor de depoluare în cadrul proceselor tehnologice generatoare de noxe în atmosferă; VII.1.2.4. Realizarea unui plan local de gestionare a calității aerului pentru stabilirea priorităților de acțiune; VII.1.2.5. Montarea unui Panou de informare permanentă a calității aerului.
	<b>VII.1.3. Gestiunea deșeurilor</b>	VII.1.3.1. Reducerea volumului de deșuri depozitate la nivel local; VII.1.3.2. Introducerea rețelei de colectare selectivă a deșeurilor; VII.1.3.3. Gestiunea integrată a deșeurilor (colectare

		<p>transport, depozitare și reciclare);</p> <p>VII.1.3.4. Elaborarea, implementarea și actualizarea Planului Județean de Gestiune a Deșeurilor;</p> <p>VII.1.3.5. Asigurarea, extinderea și optimizarea capacităților de transport, tratare, valorificare și eliminare pe fiecare categorie de deșeuri periculoase existente în zonă;</p> <p>VII.1.3.6. Extinderea rețelei publice de colectare a uleiurilor uzate de motor și industriale;</p> <p>VII.1.3.7. Realizarea unor proiecte privind acțiuni de conștientizare a populației;</p> <p>VII.1.3.8. Stații de tratare și valorificare pentru reziduuri (halde de steril, zgură);</p> <p>VII.1.3.9. Monitorizarea electronică a curățeniei din municipiul Deva;</p> <p>VII.1.3.10. Realizarea unei stații de sortare–triere a deșeurilor;</p> <p>VII.1.3.11. Realizarea unui depozit ecologic de deșeuri/incinerator.</p>
	<b>VII.1.4. Acțiuni în domeniul biodiversității</b>	<p>VII.1.4.1. Identificarea ariilor naturale protejate neluate în administrare/custodie din zonă;</p> <p>VII.1.4.2. Inventarierea speciilor de interes cinegetic și constituirea unor bănci de semințe pentru speciile protejate;</p> <p>VII.1.4.3. Definirea rețelei zonale a ariilor protejate de tip „Natura 2000” și stabilirea planurilor de gestiune (conservarea florei și faunei din zona ariilor protejate „Dealul Cetății”, „Pădurea Bejan” și „Dealul Colț și Zănoaga”);</p> <p>VII.1.4.4. Crearea unui Plan Local de Acțiune pentru Biodiversitate;</p> <p>VII.1.4.5. Stimularea participării și colaborării ONG-urilor, a instituțiilor de învățământ la acțiunile de conservare și protejare a siturilor;</p> <p>VII.1.4.6. Inventarierea și protejarea unor teritorii cu ecosisteme reprezentative din punct de vedere al structurilor biologice;</p> <p>VII.1.4.7. Reactualizarea documentelor urbanistice de tip P.U.G., P.U.Z. și P.U.D.;</p> <p>VII.1.4.8. Prevederea cu zone tampon și perdele de protecție pentru noile zone industriale.</p>
	<b>VII.1.5. Fond forestier și cinegetic</b>	<p>VII.1.5.1. Dezvoltarea economică durabilă a exploatațiilor forestiere;</p> <p>VII.1.5.2. Refacerea potențialului producției forestiere și introducerea acțiunilor de prevenire a despăduririlor;</p> <p>VII.1.5.3. Cartografierea și monitorizarea evoluției</p>

		<p>fondului forestier din zonă;  VII.1.5.4. Acțiuni de protejare și sprijinire a fondului cinegetic;  VII.1.5.5. Sprijinirea acțiunilor de împădurire în zonă.</p>
	<b>VII.1.6. Sol și subsol</b>	<p>VII.1.6.1. Realizarea unor rețele de monitorizare a calității solului;  VII.1.6.2. Reabilitarea ecologică a terenurilor din zonele afectate prin corectarea reacției solului, efectuarea de arături adânci, cultivarea anumitor specii de plante care nu se utilizează în alimentație;  VII.1.6.3. Identificarea solurilor degradate și a gradelor de poluare ale acestora;  VII.1.6.4. Folosirea pesticidelor cu selectivitate mare și cu remanență redusă în sol, biodegradabile;  VII.1.6.5. Protejarea solului în zone de risc prin realizarea unui covor vegetal, garduri vii sau obstacole fizice.</p>
	<b>VII.1.7. Poluarea fonică</b>	<p>VII.1.7.1. Întocmirea hărții de zgomot pentru șoseaua de centură, precum și pentru tronsonul de cale ferată intens circulat;  VII.1.7.2. Investiții în montarea de panouri fonoabsorbante sau în realizarea de perdele de protecție;  VII.1.7.3. Prevederea de perdele forestiere în perimetrul mediilor urban/rural, a zonelor industriale;  VII.1.7.4. Sprijinirea unor sisteme de limitare a poluării fonice de-a lungul căilor ferate existente în cadrul localităților urbane;  VII.1.7.5. Reducerea traficului rutier din cadrul orașelor în vederea reducerii poluării fonice a aerului și implementarea sistemului de monitorizare cu afișare electronică a poluării și instalarea unor camere video.</p>
<b>VII.2. Apărarea împotriva calamităților, dezastrelor și accidentelor naturale</b>	<b>VII.2.1. Prevenirea diverselor riscuri de mediu</b>	<p>VII.2.1.1. Protejarea lucrărilor de apărare și a instalațiilor de captare a apei;  VII.2.1.2. Întocmirea unor hărți a terenurilor cu risc la eroziune și alunecări de teren;  VII.2.1.3. Determinarea zonelor în care se impune realizarea perdelelor de protecție;  VII.2.1.4. Reabilitarea lucrărilor existente și realizarea unor noi lucrări de apărare a mediului natural și construit împotriva inundațiilor;  VII.2.1.5. Conștientizarea populației cu privire la modul de intervenție și acțiune în cazul unor fenomene meteorologice periculoase (ruperi de nori, ploi abundente, poduri de gheață pe cursurile de apă, etc.);  VII.2.1.6. Realizarea unor perdele de păduri pentru apărarea împotriva prafului.</p>
	<b>VII.2.2. Centrul</b>	VII.2.2.1. Dezvoltarea unei unități de intervenție rapidă în

	<b>Regional de intervenție</b>	<p>cazul unor dezastre naturale;</p> <p>VII.2.2.2. Pregătirea personalului care va acționa în cadrul unității de intervenție rapidă;</p> <p>VII.2.2.3. Organizarea unor exerciții de stimulare a situațiilor de urgență;</p> <p>VII.2.2.4. Sprijinirea construirii unor zone pentru inundarea controlată pentru a evita inundarea zonelor locuite (ex: consolidarea digului de protecție împotriva inundațiilor de pe râul Mureș);</p>
<b>VII.3. Creșterea gradului de conștientizare a populației, a actorilor publici și privați privind problemele de mediu</b>	<b>VII.3.1. Încurajarea activităților economice în domeniul protecției mediului</b>	<p>VII.3.1.1. Acordarea de asistență tehnică și financiară IMM-urilor care activează în domeniul protecției mediului;</p> <p>VII.3.1.2. Promovarea tehnologiilor favorabile mediului și dezvoltării durabile;</p> <p>VII.3.1.3. Ecologizarea zonelor industriale a unităților productive falimentare (ex: ecologizarea zonei de agrement „Cabana Căprioara”).</p> <p>VII.3.1.4. Realizarea unor proiecte pilot de sisteme colective performante de termoficare pe bază de combustibil lemnos sau energie solară pentru zonele izolate;</p> <p>VII.3.1.5. Refacerea mediului afectat de exploatarea miniere.</p>
	<b>VII.3.2. Schimbarea mentalității și a comportamentului față de mediu</b>	<p>VII.3.2.1. Crearea de programe regionale de educație de mediu;</p> <p>VII.3.2.2. Sprijinirea organizării în mod regulat a unui Forum local al ONG-urilor de mediu din zonă;</p> <p>VII.3.2.3. Construirea de parteneriate active între instituțiile de învățământ, ONG-urile active în domeniul protecției mediului și Agențiile Județene pentru Protecția Mediului în vederea realizării de programe de educație ecologică;</p> <p>VII.3.2.4. Protecția zonelor naturale din cadrul municipiului prin regulamente urbanistice pentru prevenirea reducerii spațiilor verzi în zonele urbane.</p>
	<b>VII.3.3. Atenuarea efectelor ecologice negative determinate de exploatarea industrială nerațională</b>	<p>VII.3.3.1. Introducerea de tehnologii ecologice pentru revalorificarea haldelor de steril, maselor plastice, ceramicii și sticlăriei;</p> <p>VII.3.3.2. Reconstituirea potențialului ecologic al zonelor afectate de industrializare;</p> <p>VII.3.3.3. Reintegrarea urbanistică a spațiilor de producție afectate de restructurare;</p> <p>VII.3.3.4. Identificarea punctelor critice și întocmirea planurilor de acțiune pentru prevenirea poluărilor accidentale.</p>

## Axa strategică VIII. Dezvoltare urbană

OBIECTIVE	DOMENII DE ACTIVITATE	ACȚIUNI
<b>VIII.1. Infrastructura urbană</b>	<b>VIII.1.1. Reabilitarea infrastructurii de transport urban</b>	VIII.1.1.1. Fluidizarea traficului rutier în municipiul Deva prin construirea sensurilor giratorii, reabilitarea și modernizarea bifurcațiilor și intersecțiilor; VIII.1.1.2. Reabilitarea străzilor din municipiul Deva; VIII.1.1.3. Construirea unor spații de parcare (supra și subterane); VIII.1.1.4. Activități de pavare a trotuarelor și amenajare a zonelor pietonale; VIII.1.1.5. Amenajarea pistelor speciale pentru biciclete, cu prioritate pe arterele de circulație intens circulate; VIII.1.1.6. Îmbunătățirea sistemului de iluminat stradal; VIII.1.1.7. Dezvoltarea de rețele de transport periurbane.
	<b>VIII.1.2. Modernizarea sistemului de transport public urban</b>	VIII.1.2.1. Construirea sau modernizarea de stații de autobuz; VIII.1.2.2. Modernizarea parcului de transport public existent cu vehicule ecologice; VIII.1.2.3. Îmbunătățirea mobilității și asigurarea accesului la transportul public a persoanelor cu dizabilități; VIII.1.2.4. Realizarea autogării municipiului Deva; VIII.1.2.5. Dezvoltarea sistemului de transport rutier interurban de călători; VIII.1.2.6. Asigurarea accesului către toate comunele din județul Hunedoara; VIII.1.2.7. Asigurarea siguranței traficului rutier: semnalizarea drumurilor și alte acțiuni de siguranță pentru sectoarele de drum periculoase.
	<b>VIII.1.3. Dezvoltarea utilităților publice urbane</b>	VIII.1.3.1. Îmbunătățirea infrastructurii de utilități: canalizare, epurare ape reziduale, apă potabilă, deșeuri, gaz (ex: construirea unei stații moderne de epurare a apelor uzate, soluționarea problemei incinerării deșeurilor spitalicești); VIII.1.3.2. Proiecte de extindere și modernizare pentru rețelele de alimentare cu apă, canalizare, energie termică, linii telefonice, cablu TV, Internet; VIII.1.3.3. Promovarea unui sistem eficient de energie (surse energetice noi) și a ideii de consum rațional;
	<b>VIII.1.4. Prevenirea dezastrelor</b>	VIII.1.4.1. Lucrări de combatere și prevenire a inundațiilor în zonele de risc; VIII.1.4.2. Măsuri de combatere a eroziunii și a

		<p>alunecărilor de teren;</p> <p>VIII.1.4.3. Finanțarea de lucrări de prevenire a riscului seismic al construcțiilor;</p> <p>VIII.1.4.4. Finanțarea studiilor și acțiunilor de prevenire a incendiilor;</p> <p>VIII.1.4.5. Măsuri luate de către autoritățile abilitate pentru persoanele care efectuează modificări neautorizate la unele construcții realizate după standardele vechi și care pot prezenta pericol de prăbușire în cazul unui seism.</p>
	<b>VIII.1.5. Reabilitarea clădirilor, centrelor istorice și culturale</b>	<p>VIII.1.5.1. Restaurarea, reabilitarea și punerea în valoare a obiectivelor care aparțin patrimoniului istoric și cultural (Ex: Reabilitarea și extinderea sediului Bibliotecii Județene Ovid Densușianu Hunedoara Deva; Modernizarea și reabilitarea Filialei 1 Deva și a secției de Artă a Bibliotecii Județene Ovid Densușianu Hunedoara Deva);</p> <p>VIII.1.5.2. Construirea și reabilitarea lăcașelor de cult;</p> <p>VIII.1.5.3. Reabilitarea clădirilor publice aflate într-o stare avansată de degradare în vederea redobândirii unor funcțiuni publice;</p> <p>VIII.1.5.4. Inventarierea clădirilor deteriorate cu valoare istorică în vederea restaurării;</p> <p>VIII.1.5.5. Elaborarea unui plan de conservare a clădirilor istorice;</p> <p>VIII.1.5.6. Crearea unui cadru de sprijin al proprietarilor pentru reabilitarea clădirilor de patrimoniu.</p>
	<b>VIII.1.6. Construcția de locuințe</b>	<p>VIII.1.6.1. Construcția de locuințe standard, de închiriat pentru pensionari, tineri salariați și alte categorii cu probleme sociale, finanțate din surse bugetare și credite externe;</p> <p>VIII.1.6.2. Sprijinirea activității Agenției Naționale pentru Locuințe privind asigurarea amplasamentelor necesare construcției de locuințe;</p> <p>VIII.1.6.3. Inițierea de proiecte-pilot pentru zone de locuințe individuale, accesibile, finanțate prin credite și surse proprii;</p> <p>VIII.1.6.4. Limitarea riscului seismic al construcțiilor;</p> <p>VIII.1.6.5. Îmbunătățirea condițiilor de trai prin refacerea fondului locativ și a utilităților.</p>
<b>VIII.2.Dezvoltarea sistemului de servicii publice urbane</b>	<b>VIII.2.1. Crearea și modernizarea unor facilități pentru timpul liber.</b>	<p>VIII.2.1.1. Reabilitarea zonelor de recreere și agrement, inclusiv a facilităților sportive;</p> <p>VIII.2.1.2. Crearea și întreținerea unor baze sportive;</p> <p>VIII.2.1.3. Construirea unui complex aqua-land de bazine de înot și agrement lângă Stadionul Cetate Deva;</p> <p>VIII.2.1.4. Amenajarea peisagistică urbană în vederea asigurării raportului optim de spații verzi/locuitor;</p>



		<p>VIII.2.1.5. Amenajarea unor parcuri tematice (pentru copii, de distracție, grădină zoologică);</p> <p>VIII.2.1.6. Dezvoltarea de parteneriate între Municipiul Deva – societatea civilă – comunitatea de afaceri pentru dezvoltarea zonelor de agrement din oraș;</p> <p>VIII.2.1.7. Crearea unui centru de tineret pentru petrecerea timpului liber (Ex: Centru de informare – documentare în cadrul Bibliotecii Județene Ovid Densușianu Hunedoara Deva; crearea unor servicii noi și moderne în cadrul Bibliotecii Județene Ovid Densușianu Hunedoara Deva: Ludoteca, Cafenea literară, Sală multimedia).</p>
	<b>VIII.2.2. Dezvoltarea de e-service.</b>	<p>VIII.2.2.1. Realizarea de studii și expertize pentru reorganizarea și îmbunătățirea serviciilor publice;</p> <p>VIII.2.2.2. Sistem informatic de management al resurselor umane și al oportunităților de angajare (ex: implementarea unui sistem informatic integrat în cadrul Primăriei municipiului Deva).</p>
	<b>VIII.2.3. Dezvoltarea de alte servicii publice urbane.</b>	<p>VIII.2.3.1. Îmbunătățirea accesului persoanelor cu dizabilități în instituțiile publice, precum și finalizarea amenajării tuturor pasajelor de pietoni pentru a le face accesibile persoanelor cu dizabilități (Ex: Modernizarea/dotare corespunzătoare rampe pentru persoanele cu dizabilități, etc., a sediului Bibliotecii Județene Ovid Densușianu Hunedoara Deva; crearea unor secții speciale pentru persoanele cu dizabilități: nevăzători, surzi, etc).</p> <p>VIII.2.3.2. Asigurarea securității străzilor și prevenirea criminalității din mediul urban;</p> <p>VIII.2.3.3. Modernizarea piețelor agro-alimentare din municipiu;</p> <p>VIII.2.3.4. Modernizarea pieței centrale;</p> <p>VIII.2.3.5. Realizarea Cadastrului Verde.</p>
	<b>VIII.2.4. Creșterea accesului la cultură.</b>	<p>VIII.2.4.1. Reabilitare teatre, muzee, case de cultură, biblioteci, etc. (ex: reabilitarea Teatrului de Artă Dramatică din municipiul Deva, reabilitarea infrastructurii clădirii Casei de Cultură „Drăgan Muntean” Deva, etc.);</p> <p>VIII.2.4.2. Sprijin pentru organizarea de expoziții, vernisaje, concerte și alte evenimente culturale (ex: seminarii, colocvii, schimburi de experiență, concursuri literare, prelegeri, dezbateri, prezentări de edituri, târguri de carte, saloane de carte, prezentări și lansări de carte);</p> <p>VIII.2.4.3. Sprijinirea creației contemporane în toate domeniile culturale (ex: organizarea de programe de educație permanentă și de activități educativ – culturale pentru comunitate);</p> <p>VIII.2.4.4. Susținerea circulației internaționale a produselor culturale românești;</p>

		VIII.2.4.5. Încurajarea inițiativelor care pun în valoare patrimoniul cultural (Ex: Realizarea de studii, cercetări, activități de documentare, bibliografii, monografii, reviste de specialitate; realizarea de manifestări și schimburi culturale locale, naționale și internaționale; realizarea de activități de promovare externă: donații și prezentări de carte românească la bibliotecile din străinătate, perpetuarea tradițiilor și a obiceiurilor locale).
--	--	---

Deva, \_\_\_\_\_ 2007

**PREȘEDINTE DE ȘEDINȚĂ  
CONSILIER,**

**AVIZEAZĂ  
SECRETAR,  
Laura Sârbu**